

Startnotitie Milieueffectrapportage

Vleeskuikenhouderij
T.G. Burema, Leermens

LTO Noord Advies **ruimtelijke ordening & milieu**

bezoekadres: Lavendelheide 9, 9202 PD Drachten
postadres: Postbus 186, 9200 AD Drachten

15 maart 2010

Adviseur : ing. J. (Jan) Bakker
Telefoon : (0512) 305 111
Fax : (0512) 305 120
Mobiel : (06) 20 40 48 97
E-mail : jbakker@ltonoordadvies.nl

Inhoudsopgave

1	Projectgegevens	1
2	Inleiding	2
2.1	Doel	2
2.2	Aanleiding	2
3	Procedure en beleid	3
3.1	Besluit milieueffectrapportage	3
3.2	Bevoegd gezag	4
3.3	Planning	5
3.4	Europees beleid	6
3.5	Rijksbeleid	8
3.6	Provinciaal beleid	16
3.7	Gemeentelijk beleid	19
4	Voorgenomen activiteit en alternatieven	21
4.1	Referentiesituatie	21
4.2	Voorkeursalternatief	22
4.3	Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA).....	23
5	Bestaande milieutoestand en gevolgen.....	24
5.1	Autonome ontwikkelingen.....	24
5.2	Ammoniak	24
5.3	Geur.....	25
5.4	Luchtkwaliteit	25
5.5	Bodem en water.....	25
5.6	Energie.....	26
5.7	Geluid	26
5.8	Verkeer	26
5.9	Landschap	26
5.10	Flora en fauna	27
5.11	Externe veiligheid.....	27
6	Vergelijking van de alternatieven.....	28
Bijlagen:	A. Situering bedrijf	
	B. Zeer kwetsbare gebieden	
	C. Kaarten POP 2009 - 2013	
	D. Kaarten Natura 2000-gebieden	
	E. Gegevens referentiesituatie	
	F. Gegevens voorkeursalternatief	
	G. Gegevens meest milieuvriendelijk alternatief	

1 Projectgegevens

Activiteit

Het uitbreiden en wijzigen van de vleeskuikenhouderij gelegen aan de Godlinzerweg 5 te (9912 TE) Leermens, kadastraal bekend: gemeente 't Zandt, sectie A, nummer 2140.

Initiatiefnemer

T.G. Burema
Godlinzerweg 5
9912 TE Leermens

.....
(handtekening T.G. Burema)

Bevoegd gezag

Burgemeester en wethouders van de gemeente Loppersum
Postbus 25
9919 ZG Loppersum

Te nemen besluit

Het verlenen van een milieuvergunning ex artikel 8.4 van de Wet milieubeheer

2 Inleiding

2.1 Doel

Aan de Godlinzerweg 5 te Leermens is de vleeskuikenhouderij van initiatiefnemer gelegen. Momenteel worden daar maximaal 43.400 vleeskuikens gehouden. Tevens worden er 354 vleesstieren gehouden en is er een akkerbouwtaak (81 ha).

Gestreefd wordt om twee nieuwe stallen voor vleeskuikens erbij te bouwen. In de twee stallen kunnen 53.300 dieren per stal worden gehouden.

Het totaal aantal vleeskuikens in de nieuwe opzet komt hiermee op 150.000 dieren.

2.2 Aanleiding

Stilstand is achteruitgang. Dit geldt ook voor de pluimveetak van initiatiefnemer. Hierom wordt een uitbreiding van het bedrijf nagestreefd. Een andere belangrijke reden voor de uitbreiding is het realiseren van een meermansbedrijf. Hierdoor kan de 7 dagen per week gevraagde inzet en aandacht van de pluimveehouderij worden verdeeld over meerdere personen, waardoor er sociaal aanvaardbare arbeidsomstandigheden kunnen worden gecreëerd.

Volgens het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij moeten de bestaande stallen per 1 januari 2010 emissiearm zijn. Dit betekent dat er geïnvesteerd moet worden. Door de noodzakelijke aanpassingen te combineren met uitbreiding, zijn de investeringen economisch verantwoord.

3 Procedure en beleid

In dit hoofdstuk wordt aangegeven waarom een milieueffectrapport (MER) moet worden opgesteld en wat de inhoud van de MER moet zijn. Daarna wordt de procedure en planning van de totstandkoming van de MER beschreven. Vanaf paragraaf 3.4 volgt een beschrijving van de relevante wet- en regelgeving en het gevoerde beleid per bestuurslaag (Europees, rijk, provincie en gemeente). Deze wet- en regelgeving en het beleid zullen bij de MER worden betrokken. Indien zich in de periode tussen het indienen van deze startnotitie en de definitieve MER wijzigingen voordoen, zullen deze uiteraard in de MER worden meegenomen.

3.1 Besluit milieueffectrapportage

Ingevolge artikel 7.2, eerste lid, van de Wet milieubeheer, worden bij algemene maatregel van bestuur activiteiten aangewezen, die belangrijke nadelige gevolgen kunnen hebben voor het milieu. Daarbij worden categorieën van plannen en besluiten aangewezen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport moet worden gemaakt. De hier bedoelde algemene maatregel van bestuur is het 'Besluit milieu-effectrapportage 1994' (hierna: het Besluit). In onderdeel C van de bijlage bij het Besluit worden de MER-plichtige activiteiten, plannen en besluiten genoemd.

In categorie C 14 van de bijlage wordt als *activiteit* genoemd: de oprichting, wijziging of uitbreiding van een inrichting bestemd voor het fokken, mesten of houden van pluimvee of varkens. De MER-plicht geldt alleen indien de activiteit betrekking heeft op een inrichting met meer dan: 85.000 plaatsen voor mesthoenders, 60.000 plaatsen voor hennen, 3.000 plaatsen voor mestvarkens of 900 plaatsen voor zeugen.

De MER-plicht geldt voor het vaststellen van een structuurvisie bedoeld in de artikelen 2.1 (gemeentelijke structuurvisie), 2.2 (provinciale structuurvisie), 2.3 (rijksstructuurvisie) en 5.1 (stadsregiovisie) van de Wet ruimtelijke ordening, en voor het vaststellen of wijzigen van een bestemmingsplan, bedoeld in de artikelen 3.1 en 3.6, eerste lid, onderdelen a en b, van die wet, voor zover deze kaderstellend zijn voor de MER-plichtige activiteit.

De MER-plicht geldt tevens voor *besluiten* met betrekking tot de MER-plichtige activiteit waarop afdeling 3.4 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en afdeling 13.2 van de Wet milieubeheer van toepassing zijn.

Op grond van artikel 7.2a van de Wet milieubeheer moet tevens een milieueffectrapport gemaakt worden bij de voorbereiding van een op grond van een wettelijk of bestuursrechtelijke bepaling vast te stellen plan waarvoor, in verband met een daarin opgenomen activiteit, een passende beoordeling moet worden gemaakt op grond van artikel 19f, eerste lid van de Natuurbeschermingswet 1998.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *Initiatiefnemer wil het bedrijf uitbreiden tot een omvang van 150.000 vleeskuikens. Hiertoe worden twee nieuwe stallen gebouwd voor in totaal 106.600 dieren. Dit gegeven resulteert in de conclusie dat het hier om een MER-plichtige activiteit gaat.*

3.2 Bevoegd gezag

Burgemeester en wethouders zijn doorgaans bevoegd gezag met betrekking tot vergunningverlening en handhaving van een milieuvergunning voor een inrichting op hun grondgebied. Voor bepaalde categorieën van inrichtingen kunnen Gedeputeerde Staten of de minister het bevoegd gezag zijn. Dit geldt voor inrichtingen die gezien de aard en omvang grote nadelige gevolgen voor het milieu kunnen veroorzaken. Deze categorieën van inrichtingen worden limitatief opgesomd in het Inrichtingen- en vergunningenbesluit milieubeheer (Ivb).

Geconcludeerd kan worden dat het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Lop-
persum het bevoegde gezag .

3.3 Planning

Rekening houdend met de termijnen zoals die in de Wet milieubeheer zijn vastgelegd, kan een indicatie worden gegeven van het te doorlopen tijdsplan:

Activiteit	Tijdstip	Actie door
Indienen startnotitie MER bij bevoegd gezag	januari 2010	Initiatiefnemer / LTO Noord Advies
Bekendmaking	maart 2010	B & W gemeente Loppersum
Inspraak voor richtlijnen MER / Advies wettelijke adviseurs	maart 2010	Een ieder Adviseurs
Advies commissie MER	mei 2010	Commissie MER
Vaststellen richtlijnen	juni 2010	B & W gemeente Loppersum
Opstellen MER	t/m augustus 2010	Initiatiefnemer / LTO Noord Advies
Indienen MER en aanvraag milieuvergunning	september 2010	Initiatiefnemer
Beoordelen aanvaardbaarheid MER en openbare kennisgeving	september 2010	B & W gemeente Loppersum
Beoordeling ontvankelijkheid aanvraag milieuvergunning	september 2010	B & W gemeente Loppersum
Inspraak MER	oktober 2010	Een ieder
Toetsingsadvies commissie MER	december 2010	Commissie MER
Ontwerp-beschikking milieuvergunning	januari 2011	B & W gemeente Loppersum
Inspraak ontwerp-beschikking milieuvergunning	februari 2011	Een ieder
Definitieve beschikking milieuvergunning	maart 2011	B & W gemeente Loppersum
Inspraak definitieve beschikking	maart 2011	Belanghebbenden

3.4 Europees beleid

Het milieubeleid van de Europese Unie (EU) is vastgelegd in richtlijnen. Deze richtlijnen zijn bindend voor de lidstaten van de EU. De lidstaten moeten de richtlijnen omzetten in het nationale recht. Biedt het nationale recht ruimte voor interpretatie, dan moeten de nationale bepalingen richtlijn-conform worden uitgelegd. Hieronder worden enkele Europese richtlijnen beschreven die in het bijzonder van toepassing zijn op de voorgenomen activiteit. In de MER zal met deze richtlijnen rekening worden gehouden.

IPPC-richtlijn

De IPPC-richtlijn (Integrated Pollution Prevention en Control) is op 24 september 1996 door de Raad van de Europese Unie vastgesteld (PbEG L 257). De richtlijn beoogt het tot stand brengen van een geïntegreerde preventie en beperking van verontreiniging door industriële activiteiten. Zij bevat maatregelen ter voorkoming en, wanneer dat niet mogelijk is, beperking van emissies in lucht, water en bodem, met inbegrip van maatregelen voor afvalstoffen, om een hoog niveau van bescherming van het milieu in zijn geheel te bereiken.

De richtlijn is van toepassing op de categorieën van industriële activiteiten die worden genoemd in de bijlage behorende bij de richtlijn. Onder rubriek 6.6 worden genoemd: installaties voor intensieve pluimvee- of varkenshouderij met meer dan: a) 40.000 plaatsen voor pluimvee; b) 2.000 plaatsen voor mestvarkens (van meer dan 30 kg); c) 750 plaatsen voor zeugen.

De IPPC-richtlijn is volledig geïmplementeerd in de Nederlandse milieuwetgeving, waaronder de Wet milieubeheer, Wet verontreiniging oppervlaktewateren en Wet ammoniak en veehouderij. In de Nederlandse wetgeving wordt een installatie waarop de IPPC-richtlijn van toepassing is een 'gpbv-installatie' genoemd.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *Op het bedrijf worden meer dan 40.000 vleeskuikens gehouden. Hiermee valt het bedrijf onder de werkingssfeer van de IPPC-richtlijn.*

NEC-richtlijn

Daar waar de EU-wetgeving op het gebied van luchtkwaliteit zich richt op de concentratie van verontreinigende stoffen in de lucht, richt de NEC-richtlijn zich op de uitstoot. NEC staat voor National Emission Ceilings. Per lidstaat zijn voor 2010 emissieplafonds vastgelegd voor zwaveldioxide (SO₂, voor Nederland 50 kton), stikstofoxiden (NO_x, 260 kton), niet-methaan vluchtige organische stoffen (NM-VOS, 185 kton) en ammoniak (NH₃, 128 kton). De NEC-richtlijn bevat geen emissieplafond voor fijnstof. Naar alle waarschijnlijkheid wordt fijnstof wel meegenomen in een komende herziening van de NEC-richtlijn.

Jaarlijks rapporteert Nederland de voortgang van het beleid om de emissies terug te dringen. In de nationale rapportage wordt ingegaan op de stand van zaken in de verschillende sectoren. De EU-rapportage beperkt zich tot het halen van de nationale NEC-plafonds. De richtlijn legt een verplichting

op aan de lidstaat. Particuliere initiatieven worden niet getoetst aan de richtlijn.

Vogelrichtlijn

De Europese Vogelrichtlijn heeft tot doel alle in het wild levende vogelsoorten in stand te houden. Het gaat niet alleen om de vogels zelf, maar ook om hun eieren, nesten en leefgebieden die voorkomen op het grondgebied van de lidstaten. Het betreft de bescherming, het beheer en de regulering van deze soorten en stelt regels voor de exploitatie daarvan.

Er kan onderscheid worden gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortenbescherming is in Nederland opgenomen in de Flora- en Faunawet. De gebiedsbescherming is opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998 (zie hiervoor paragraaf 3.5). In Nederland zijn in 1998 circa 78 gebieden aangewezen als speciale beschermingszones in het kader van de Vogelrichtlijn (vogelrichtlijngebied).

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *Op een afstand van circa 6100 meter ligt de 'Waddenzee'. Dit gebied is aangewezen als Natura 2000-gebied (zie bijlage D).*

Habitatrichtlijn

In 1992 is er door de lidstaten van de Europese Unie een richtlijn ondertekend welke moet zorgdragen voor bescherming en instandhouding van soorten flora en fauna die van Europees belang zijn: de Habitatrichtlijn. Elke lidstaat moet op zijn grondgebied de gebieden die het belangrijkste zijn voor het behoud van de onder de richtlijn vallende habitats en soorten, identificeren en vervolgens aanwijzen als speciale beschermingszone.

Nederland heeft een lijst met 141 speciale beschermingszones (habitatgebieden) aangemeld bij de Europese Commissie. De Europese Commissie heeft deze lijst op 7 december 2004 vastgesteld. Pas enkele habitatgebieden zijn definitief aangewezen. Voor een groot gedeelte van de overige gebieden is inmiddels wel een ontwerp-besluit genomen. Inmiddels heeft het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit de Waddenzee definitief aangewezen als Natura 2000-gebied.

Evenals bij de Vogelrichtlijn is de soortenbescherming in Nederland opgenomen in de Flora- en Faunawet. De gebiedsbescherming wordt geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *Op een afstand van circa 6100 meter is het dichtstbijgelegen gedeelte van de Waddenzee. De definitieve aanwijzing van dit Natura 2000-gebied heeft begin 2009 plaatsgevonden (zie bijlage D).*

3.5 Rijksbeleid

In dit hoofdstuk wordt het nationale beleid en wetgeving beschreven voor zover dat van belang is voor de voorgenomen activiteit en de locatie waar deze wordt ondernomen.

Nota Ruimte

In de Nota Ruimte is het nationaal ruimtelijk beleid vastgelegd tot 2020, waarbij de periode 2020-2030 geldt als doorkijk naar de lange termijn. De Nota Ruimte is een strategische nota op hoofdlijnen, waarin rijksverantwoordelijkheden en die van anderen helder zijn onderscheiden. Decentralisatie staat centraal: vele zaken worden overgelaten aan provinciaal en gemeentelijk bestuur.

De gebieden en netwerken die het kabinet van nationaal belang acht, vormen samen de nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur. Daar streeft het rijk in het algemeen naar een hogere kwaliteit. Met betrekking tot water, natuur en landschap bestaat de nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur uit de grote rivieren, het IJsselmeergebied, de kust, vogel- en Habitatrichtlijngebieden en natuurbeschermingsgebieden, de Ecologische Hoofdstructuur en robuuste ecologische verbindingen, werelderfgoedgebieden en nationale landschappen. Ten aanzien van landbouw wordt vanuit de Nota Ruimte vooral verwezen naar de reconstructieplannen die voor de provincies Noord Brabant, Limburg, Utrecht, Overijssel en Gelderland zijn opgesteld.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *De projectlocatie ligt niet binnen de nationale Ruimtelijke Hoofdstructuur.*
- *Voor de projectlocatie geldt geen reconstructieplan.*

Natuurbeschermingswet 1998

Nederland heeft sinds 1967 een Natuurbeschermingswet. Deze wet maakte het onder andere mogelijk om gebieden aan te wijzen als natuurmonumenten om deze te beschermen. De wet van 1967 voldeed echter niet aan de verplichtingen die in internationale verdragen en Europese richtlijnen aan de bescherming van gebieden en soorten worden gesteld. Daarom is in 1998 een nieuwe Natuurbeschermingswet tot stand gekomen, die zich alleen richt op gebiedsbescherming. De verplichtingen voor soortbescherming zijn overgenomen in de Flora- en Faunawet. De Natuurbeschermingswet 1998 is op 1 oktober 2005 in werking getreden. De wet is per 1 februari 2009 gewijzigd.

Gebieden die moeten worden beschermd op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, worden Natura 2000-gebieden genoemd. In Nederland zijn 162 Natura 2000-gebieden. Deze gebieden moeten worden aangewezen op grond van artikel 10a Nbw. Op dit moment zijn de vogelrichtlijngebieden en enkele habitatrichtlijngebieden aangewezen. De aanwijzingsbesluiten van de overige gebieden moeten nog door de minister van Landbouw, Natuur en Voedselveiligheid worden genomen. Hierbij worden de begrenzing en de instandhoudingsdoelstellingen vastgesteld. Ook de reeds aangewezen vogelrichtlijngebieden worden hierbij opnieuw begrensd. Voor vele gebieden heeft een ontwerp-besluit ter inzage gelegen.

De Natuurbeschermingswet 1998 schrijft voor dat voor alle Natura 2000-gebieden binnen drie jaar na aanwijzing een beheerplan wordt vastgesteld. Hiermee krijgen beheerders, gebruikers en belanghebbers meer duidelijkheid over welke activiteiten in of nabij het gebied toelaatbaar zijn.

Projecten of andere handelingen die de kwaliteit van de gebieden kunnen verslechteren of die een verstorend effect hebben op de soorten, mogen niet worden gerealiseerd of verricht zonder of in strijd met een daartoe verleende vergunning (artikel 19 d Nbw). Bevoegd gezag voor het verlenen van een natuurbeschermingswetvergunning is in principe het college van Gedeputeerde Staten van de provincie waarin het aangewezen gebied is gelegen. In bepaalde gevallen is de minister van LNV bevoegd gezag.

De Natuurbeschermingswet 1998 beschermt tevens de reeds aangewezen natuurmonumenten. Ook voor handelingen die schadelijk kunnen zijn voor een natuurmonument geldt een vergunningplicht (artikel 16 Nbw).

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *Op een afstand van circa 6100 meter ligt het 'Waddenzeegebied'. Dit gebied is definitief aangewezen als Natura 2000-gebied (zowel vogelrichtlijngebied als habitatgebied).*
- *In de MER zal worden beoordeeld in hoeverre er sprake is van verstorende effecten op genoemd gebied. Aan de hand daarvan kan bepaald worden of er een natuurbeschermingswetvergunning (NB-vergunning) nodig is.*

Flora- en Faunawet

De Flora- en Faunawet heeft tot doel in het wild levende planten en dieren te beschermen met het oog op de instandhouding van soorten. In Nederland komen zo'n 40.000 plant- en diersoorten voor, waarvan er zo'n 1.000 onder de werking van de Flora- en Faunawet vallen. Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. In de Flora- en Faunawet zijn verbodsbepalingen opgenomen. Het college van Gedeputeerde Staten kan een ontheffing verlenen van deze verbodsbepalingen.

Naast de verbodsbepalingen geldt er bij elk project tevens een zorgplicht. Deze zorg houdt in ieder geval in, dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd, teneinde die gevolgen te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *Er zal worden beoordeeld in hoeverre beschermde soorten worden beïnvloed door dit initiatief. Aan de hand hiervan kan worden beoordeeld in hoeverre het initiatief zich verhoudt met de Flora en Faunawet.*

Wet milieubeheer

De Wet milieubeheer (Wm) bevat regels met betrekking tot een aantal algemene onderwerpen op het gebied van de milieuhygiëne. Hoofdstuk 8 van de Wet stelt regels over 'inrichtingen' die belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu kunnen hebben. Op grond van artikel 8.1 Wm is het verboden om zonder een daartoe verleende milieuvergunning een inrichting waartoe een gpbv-installatie behoort op te richten, te veranderen en in werking te hebben.

De artikelen 8.8, 8.9 en 8.10 Wm geven het toetsingskader van de milieuvergunning. Bij een beslissing op een aanvraag om een milieuvergunning betreft het bevoegd gezag onder andere de bestaande toestand van het milieu, de gevolgen voor het milieu die de inrichting kan veroorzaken, de redelijkerwijs te verwachten ontwikkelingen die van belang zijn met het oog op de bescherming van het milieu en de mogelijkheden om de nadelige gevolgen voor het milieu te voorkomen, dan wel zo veel mogelijk te beperken.

Een milieuvergunning kan slechts in het belang van de bescherming van het milieu en op basis van artikel 8.10 lid 3 Wet milieubeheer worden geweigerd, indien door verlening daarvan strijd zou ontstaan met onder andere een bestemmings- of inpassingsplan, een beheersverordening of een provinciale verordening. De vergunning wordt in ieder geval geweigerd indien door verlening daarvan niet kan worden bereikt dat in de inrichting ten minste de voor de inrichting in aanmerking komende best beschikbare technieken worden toegepast. Tevens moet de vergunning worden geweigerd indien niet kan worden voldaan aan regels, grenswaarden en aanwijzingen die zijn gesteld bij of krachtens de Wm of andere in de Wm genoemde wetten.

Bij een veehouderij kunnen de emissie van ammoniak en geur belangrijke gevolgen hebben voor het milieu. Voor het beoordelen van deze gevolgen zijn bijzondere wetten vastgesteld: de Wet ammoniak en veehouderij en de Wet geurhinder en veehouderij. Andere emissies naar de lucht, waaronder zwevende deeltjes (fijnstof) worden getoetst aan de normen die in de Wet milieubeheer zelf zijn opgenomen.

Wet ammoniak en veehouderij

Bij de beslissing inzake de milieuvergunning voor het oprichten of veranderen van een veehouderij betreft het bevoegd gezag de gevolgen van de ammoniakemissie uit de tot de veehouderij behorende dierenverblijven uitsluitend op de wijze die is aangegeven in de Wet ammoniak en veehouderij (Wav). Een uitzondering geldt echter voor besluiten met betrekking tot een veehouderij, waar bij de voorbereiding een milieueffectrapportage gemaakt moet worden.

In de Wav wordt slechts rekening gehouden met de nadelige gevolgen die de ammoniakemissie uit de dierenverblijven kan hebben voor de zeer kwetsbare gebieden die volgen uit artikel 2 van de Wav. Een zeer kwetsbaar gebied is een gebied dat door Provinciale Staten als zodanig wordt aangemerkt. Alleen voor verzuring gevoelige gebieden, of delen daarvan, die zijn gelegen in de Ecologische Hoofdstructuur kunnen als zeer kwetsbaar gebied worden aangewezen. Provinciale Staten van Groningen hebben de zeer kwetsbare gebieden nog niet definitief aangewezen. Tevens is de Ecologische Hoofdstructuur door Provinciale Staten niet vastgesteld. Daarom moet momenteel elk voor verzuring gevoelig gebied worden beschouwd als zijnde zeer kwetsbaar gebied.

In de buurt van de zeer kwetsbare gebieden mogen geen nieuwe veehouderijen worden opgericht. Bij uitbreiding van het aantal dieren op een veehouderij die geheel of gedeeltelijk is gelegen in een zeer kwetsbaar gebied, dan wel in een zone van 250 meter rond een zodanig gebied, moet een zogenaamd maximaal emissieplafond worden gerespecteerd.

Oprichting of uitbreiding van grote intensieve veehouderijen (gpbv-installaties)¹ buiten 250 meter van de zeer kwetsbare gebieden is toegestaan, tenzij niet kan worden voldaan aan voorschriften die vanwege de technische kenmerken en de geografische ligging van de installatie of vanwege de plaatselijke milieuomstandigheden moeten worden gesteld, maar die niet met toepassing van de in aanmerking komende best beschikbare technieken kunnen worden gerealiseerd (art. 3 lid 3 Wav). Door de minister van VROM is een 'Beleidslijn IPPC-omgevingstoetsing ammoniak en veehouderij' vastgesteld om hieraan invulling te geven (zie verder).

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *Het dichtstbijgelegen zeer kwetsbare gebied in de zin van de Wav is gelegen op meer dan 6000 meter (kaart is opgenomen in bijlage B).*
- *In de MER zal worden ingegaan op de technische kenmerken, de geografische ligging en de plaatselijke milieuomstandigheden. Aan de hand hiervan wordt beoordeeld of voldoende toepassing wordt gegeven aan de best beschikbare technieken.*

Regeling ammoniak en veehouderij

De regeling bevat een lijst met huisvestingssystemen met de bijbehorende ammoniakemissiefactoren. Aan de hand hiervan dient de totale ammoniakemissie, geproduceerd op het agrarisch bedrijf, bepaald te worden.

Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij

Voor veehouderijen gelden op grond van artikel 8.40 van de Wet milieubeheer algemene regels met betrekking tot de ammoniakemissie uit huisvestingssystemen. Op 1 april 2008 is het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij (hierna: Besluit huisvesting) in werking getreden.

Op grond van het Besluit huisvesting mogen geen huisvestingssystemen worden toegepast met een emissiefactor die hoger is dan de maximale emissiewaarde.

Huisvestingssystemen die aan de maximale emissiewaarde voldoen worden - voor wat betreft de ammoniakemissie - gezien als best beschikbare techniek (BBT). Is er sprake van een bestaand groenlabelsysteem, waarvan de ammoniakemissie hoger is dan de maximale emissiewaarde, dan wordt dit groenlabelsysteem ook beschouwd als best beschikbare techniek.

Aan de voorwaarde van toepassing van BBT kan ook worden voldaan middels de systematiek van intern salderen. Dit houdt in dat in een deel van de stallen een techniek wordt toegepast die een lagere emissie tot gevolg heeft dan wettelijk vereist is, waardoor de overige stallen niet behoeven te worden aangepast, op voorwaarde dat ten minste dezelfde reductie wordt bereikt als de stallen afzonder-

¹ geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging

lijk zouden voldoen aan de maximale emissiewaarden. Stallen gerealiseerd na 1 januari 2007 moeten afzonderlijk wel voldoen aan gestelde maximale emissiewaarden.

Indien de veehouderij een gpbv-installatie betreft en met de toepassing van de best beschikbare technieken - gezien de geografische ligging van de installatie of vanwege de plaatselijke milieuomstandigheden - niet een voldoende hoog niveau van bescherming kan worden bereikt, moet het bevoegd gezag een strengere emissiewaarde vaststellen (artikel 2a van het Besluit huisvesting).

Om hier invulling aan te geven, kan de 'Beleidslijn IPPC-omgevingstoetsing ammoniak en veehouderij' worden gebruikt.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *Voor vleeskuikens geldt een maximale emissiewaarde van 0,045 kg NH₃ per plaats per jaar.*
- *Bij zowel de bestaande stal als ook bij de nieuwbouw wordt gebruik gemaakt van het Imago-systeem (hiermee wordt de ammoniakemissie gereduceerd tot 0,037 kg NH₃ per plaats per jaar).*
- *De vleesstieren worden gehouden in traditionele stallen.*
- *Omdat voor vleesstieren geen maximale emissiewaarde geldt, voldoet dit.*
- *In de MER zal worden beoordeeld of vanwege de technische kenmerken en de geografische ligging van de installatie of vanwege de plaatselijke milieuomstandigheden een verdere reductie van ammoniak noodzakelijk is.*

Beleidslijn IPPC-omgevingstoetsing ammoniak en veehouderij

Op een agrarisch bedrijf dienen de best beschikbare technieken te worden toegepast. De technische kenmerken en de geografische ligging van de inrichting, evenals de lokale milieusituatie kunnen aanleiding zijn om strengere emissiegrenswaarden vast te stellen dan die welke zijn gebaseerd op BBT. Om hierover duidelijkheid aan vergunningverlener te verschaffen, is door het ministerie van VROM een beleidslijn opgesteld. Deze geeft aan in welke situaties strengere emissie-eisen aan stalsystemen dienen te worden gesteld dan de eisen die volgen uit de toepassing van BBT.

- 1 Tot een jaarlijkse emissie van 5.000 kg ammoniak kan worden volstaan met toepassing van BBT.
- 2 Bedraagt de jaarlijkse ammoniakemissie bij toepassing van BBT meer dan 5.000 kg maar minder dan 10.000 kg, dan dient bij een vleeskuikenhouderij boven het meerdere een reductie van 54% te worden gerealiseerd.
- 3 Indien de jaarlijkse ammoniakemissie daarna nog meer dan 10.000 kg bedraagt, dient boven het meerdere een nog grotere reductie (circa 85%) te worden bewerkstelligd.

Het bevoegd gezag moet bij toepassing van de beleidslijn steeds de concrete situatie in zijn afweging betrekken. Ook is het mogelijk om eigen gebiedsgericht beleid te voeren.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *Bij het voorkeursalternatief bedraagt de totale ammoniakemissie 6270 kg (vleeskuikens 5550 kg en vleesstieren 720 kg).*
- *In de MER zal worden beschreven in hoeverre wordt voldaan aan de IPPC-beleidslijn.*

Directe ammoniakschade

Naast indirecte schade door vermisting en verzuring van natuurgebieden, kan ammoniakdepositie op bepaalde gewassen leiden tot directe ammoniakschade. Uit onderzoek van het AB-DLO (thans 'Plant Research International') te Wageningen is gebleken dat met name kasgewassen, fruitteelt en coniferen gevoelig kunnen zijn voor directe ammoniakschade. Andere gewassen lopen een verwaarloosbare kans op schade². Directe ammoniakschade doet zich alleen op zeer korte afstand van een emissiepunt voor. Indien tot gevoelige soorten een afstand van 50 meter wordt aangehouden zal geen merkbare schade optreden. Bij minder gevoelige soorten is een afstand van 25 meter al voldoende om schade als gevolg van ammoniakemissie te vermijden.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *Op dit moment zijn er geen gevoelige gewassen binnen deze afstanden van de projectlocatie aanwezig.*

Wet geurhinder en veehouderij

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) vormt het toetsingskader voor de geurhinder vanwege tot veehouderijen behorende dierenverblijven. Bij een beslissing inzake de milieuvergunning voor het oprichten of veranderen van een veehouderij betreft het bevoegd gezag de geurhinder door de geurbelasting vanwege tot veehouderijen behorende dierenverblijven *uitsluitend* op de wijze als aangegeven bij of krachtens de artikelen 3 tot en met 9 van de Wgv.

De geuremissie uit de dierenverblijven wordt berekend op basis van vastgestelde geuremissiefactoren per diercategorie die zijn opgenomen in de Regeling geurhinder en veehouderijen. De geurbelasting van gevoelige objecten in de omgeving wordt berekend met het verspreidingsmodel V-Stacks vergunning.

De wet geeft maximale waarden voor de geurbelasting die de veehouderij op een gevoelig object mag veroorzaken. Indien het gevoelig object een woning bij een (voormalige) veehouderij in het buitengebied is, geldt een minimum afstand van 50 meter tussen de gevel van de woning en het emissiepunt van een stal. Tevens gelden minimale afstanden tussen de gevel van een stal en de gevel van een gevoelig object. De gemeenteraad is bevoegd om bij verordening andere waarden of afstanden vast te stellen.

De Wgv laat het bevoegd gezag vrij om in de vergunning voorschriften op te nemen om geurhinder te voorkomen dan wel zo veel mogelijk te beperken. Indien door het verlenen van de vergunning niet kan worden bereikt dat in de inrichting ten minste de best beschikbare technieken worden toegepast moet de vergunning worden geweigerd op grond van artikel 8.10 lid 2 van de Wet milieubeheer.

---

² Stallucht en planten, Instituut voor Plantenziektkundig Onderzoek 1981; Effecten van ammoniak op planten in de directe omgeving van stallen: update van een risicoschatting, AB-rapport 72, P.H.B. de Visser en L.J. van Eerden 1996.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *De gemeenteraad van de gemeente Loppersum heeft voor de omgeving rondom de projectlocatie geen andere normen voor geurbelasting of minimaal benodigde afstanden vastgesteld. Van toepassing zijn de standaardnormen en standaardafstanden.*
- *In de MER zal worden beoordeeld of de geldende normen worden gerespecteerd.*
- *In de MER zal worden beoordeeld of geurhinder kan optreden uit andere bronnen.*
- *In de MER zal inzicht worden gegeven in de geurcumulatie in de directe omgeving.*

Regeling geurhinder en veehouderij

De regeling bevat een lijst met huisvestingssystemen met de bijbehorende geuremissiefactoren. Aan de hand hiervan dient de totale geuremissie, geproduceerd op het agrarisch bedrijf, bepaald te worden.

Wet Luchtkwaliteit

Op 15 november 2007 is Titel 5.2 van de Wet milieubeheer (luchtkwaliteitseisen) in werking getreden. Ten aanzien van de kwaliteit van de buitenlucht gelden uitsluitend de bepalingen uit deze Titel. In bijlage 2 van de Wet milieubeheer zijn grenswaarden opgenomen voor zwaveldioxide, stikstofdioxide en stikstofoxiden, fijnstof (PM₁₀), lood, benzeen en koolmonoxide. Bestuursorganen moeten er bij het uitoefenen of toepassen van hun bevoegdheden, waaronder het vaststellen van een bestemmingsplan of het verlenen van een milieuvergunning, voor zorgdragen dat deze grenswaarden niet (verder) worden overschreden.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *Bij pluimveehouderijen verdient vooral het aspect fijnstof (PM₁₀) aandacht.*
- *In de MER zal nader worden ingegaan op de emissie van fijnstof en NO_x. De emissies en de verspreiding hiervan zullen worden beschreven alsmede de bestaande achtergrondwaarden. Beoordeeld wordt of de emissies binnen de grenswaarden van bijlage 2 van de Wet milieubeheer blijft.*

Wet geluidshinder

De Wet geluidshinder is één van de belangrijkste wetten die voorkoming en bestrijding van geluidshinder beogen. Veel onderwerpen die eerst in de Wet geluidshinder waren geregeld, zijn overgebracht naar de Wet milieubeheer. Het accent van de huidige Wet geluidshinder ligt daardoor op zonering. Het is één van de weinige instrumenten die nog in de Wet geluidshinder zijn geregeld.

Handreiking industrielawaai en vergunningverlening 1998

De handreiking industrielawaai en vergunningverlening 1998 is opgesteld als hulpmiddel bij het voorkomen en beperken van hinder door industrielawaai. Het heeft tot doel overheden een hulpmiddel te bieden bij het voorkomen en beperken van hinder door industrielawaai in het kader van de vergunningverlening. Primair is de handreiking bedoeld voor ambtenaren die adviseren over het geluidaspect in de Wet milieubeheervergunningen.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *In de MER zal worden getoetst of het initiatief zich ten aanzien van het aspect geluid verhoudt met de omgeving.*

Wet verontreiniging oppervlaktewateren

De Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) stelt regels ter bescherming van het oppervlaktewater tegen verontreiniging. Het is verboden zonder vergunning afvalstoffen, verontreinigende stoffen of schadelijke stoffen, in welke vorm ook, te brengen in oppervlaktewateren.

Voor veel voorkomende situaties zijn lozingsvoorschriften opgenomen in algemene maatregelen van bestuur (lozingenbesluiten). Voor veehouderijen kan het 'Lozingenbesluit open teelt en veehouderij' van toepassing zijn. Dit besluit stelt regels ten aanzien van lozingen van afvalwater uit de inrichting (gebouwen en erf), alsmede het gebruik van bestrijdingsmiddelen en meststoffen in de nabijheid van oppervlaktewater.

Dit laatste betreft de teeltgronden die doorgaans geen onderdeel van de inrichting zijn. Voor veehouderijen die onder de werkingssfeer van de IPPC-richtlijn vallen (gpbv-installaties) geldt het 'Lozingenbesluit open teelt en veehouderij' niet. Indien lozingen van afvalwater in het oppervlaktewater plaatsvinden, moet dit geregeld worden middels een Wvo-vergunning.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *Als gevolg van de activiteiten van initiatiefnemer vindt geen lozing van bedrijfsafvalwater op het oppervlaktewater plaats.*

Meststoffenwet

De basis van het mestbeleid vanaf 1 januari 2006 is de gewijzigde Meststoffenwet. Daaruit volgt onder meer het stelsel van gebruiksnormen. Er geldt een gebruiksnorm ten aanzien van dierlijke meststoffen. Daarnaast dient men rekening te houden met een stikstofgebruiksnorm en fosfaatgebruiksnorm. Met de gift aan dierlijke meststoffen, kunstmeststoffen en overige organische meststoffen mogen deze gebruiksnormen niet worden overschreden.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *Alle mest die wordt geproduceerd, wordt afgevoerd naar eigen grond of naar grond van derden.*
- *In de MER zal worden beschreven in hoeverre dit zich verhoudt met de Meststoffenwet.*

Richtlijn welzijn vleeskuikens

Op 28 juni 2007 is de EU-richtlijn voor vleeskuikens vastgesteld. In deze richtlijn worden eisen gesteld met als doel het welzijn van vleeskuikens te beschermen. In de richtlijn staan eisen waaraan een stal moet voldoen en er is een bezettingsdichtheid van maximaal 33 kg/m² afgesproken. Indien aan extra eisen voldaan wordt, is het mogelijk om een maximale bezetting van 42 kg/m² te hanteren.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *In de MER zal aandacht worden besteed aan de welzijnseisen en de invloed hiervan op de milieueffecten.*

3.6 Provinciaal beleid

Provinciaal omgevingsplan

Het provinciale beleid op gebied van ruimtelijke ordening is door de provincie Groningen beschreven in het Provinciaal Omgevingsplan (POP). Op 5 juli 2006 hebben Provinciale Staten POP 2 vastgesteld. In het POP 2 wordt tussen niet-grondgebonden veehouderijen en grondgebonden agrarische bedrijven geen onderscheid gemaakt. Onder voorwaarden is uitbreiding van agrarische bedrijven toegestaan. Deze voorwaarden zijn het respecteren van de historisch gegroeide landschapsstructuur, afstand houden tot ruimtelijke elementen, een goede infrastructurele ontsluiting, zorgvuldige en evenwichtige ordening, maatvoering en vormgeving van de gebouwen, en zorgvuldige landschappelijke inpassing.

In bijlage C is de Functiekaart uit het POP opgenomen. Tevens is een uitsnede van de Natuurkaart toegevoegd.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *De locatie van initiatiefnemer is gelegen in het landelijk gebied, aangeduid als 'landbouw in grootschalig open gebied'.*
- *De locatie is niet gelegen in of nabij de Ecologische Hoofdstructuur*

In het gebied 'landbouw in grootschalig open gebied' is het agrarisch gebruik richtinggevend. Behoud en herstel van natuurwaarden en landschapskenmerken worden bevorderd, maar dit mag geen belangrijke beperking opleveren van de agrarische bedrijfsvoering. Voor de landbouw is de hoofddoelstelling het verbeteren en handhaven van de productieomstandigheden. Uitbreiding van bestaande agrarische activiteiten is in beginsel toegestaan.

Volgens het POP moet de herkenbaarheid van het gebied in stand worden gehouden. Bebouwing dient zoveel mogelijk aan te sluiten bij de bestaande bebouwing en de structuur van het betreffende gebied moet zo weinig mogelijk aangetast worden. Met andere woorden, het geheel moet zo goed mogelijk passen in het landschap. In dit geval dient het open karakter behouden te blijven.

Op 17 juni 2009 hebben de Provinciale Staten het Provinciaal Omgevingsplan Provincie Groningen 2009 (POP 2009-2013) (POP III) definitief vastgesteld. Hierin worden de mogelijkheden voor uitbreiding van intensieve veehouderij beperkt.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *Over het initiatief voor uitbreiding van de vleeskuikenhouderij aan de Godlinzerweg 5 te Leermens heeft overleg plaatsgevonden tussen gemeente Loppersum, provincie Groningen, Libau en initiatiefnemer.*
- *Onder voorwaarde van goede inpassing in de omgeving wordt de gewenste bedrijfsopzet toelaatbaar geacht.*
- *In de principe-uitspraak van de provincie van 21 april 2009 beoordeelt zij het bouwplan als volgt:*

'Het gaat om een bouwvergunning die voor 12 maart 2007 bij de gemeente is ingediend. Op basis daarvan zijn keukentafelgesprekken gehouden op 14 en 28 februari 2008. Dit is vóórdat de provincie het POP-keuzedocument heeft vastgesteld en bekendgemaakt. Ook de brief van de provincie van 5 december 2007, waarin zij heeft ingestemd met de toepassing van maatwerkbenadering, ligt vóór deze bekendmaking. Tegen deze achtergrond is de provincie van mening dat de voorgenomen bedrijfsuitbreiding getoetst dient te worden aan het beleid in POP 2. De provincie stemt in principe in met de bouw van twee stallen aan de westzijde van de bestaande stal, waarbij het aantal dieren wordt uitgebreid tot 150.000, evenals de aanleg van beplanting, zoals aangegeven in het opgestelde landschapsinpassingsplan.'

Daarenboven is binnen het Provinciaal Omgevingsplan 2009-2013 (POP III) bepaald dat de provincie ontwikkelingskansen biedt aan bestaande intensieve veehouderijbedrijven in de provincie - in de vorm van een zelfstandig bedrijf en in de vorm van een volwaardige neventak - bij een grondgebonden bedrijf - onder de voorwaarde dat dit plaatsvindt via een zorgvuldige maatwerkbenadering. Uitbreiding van het vloeroppervlak voor intensieve veehouderij is alleen mogelijk via een ontheffing. De provincie is dus altijd betrokken bij uitbreiding van intensieve veehouderijbedrijven.

Regels voor de vestiging en uitbreiding van intensieve veehouderij zijn opgenomen in artikel 4.18 van de provinciale omgevingsverordening 2009.

Artikel 4.18 lid 1 sub b van de provinciale omgevingsverordening 2009 bepaalt dat een bestemmingsplan niet voorziet in uitbreiding van de oppervlakte van de bestaande stalvloer ten behoeve van intensieve veehouderij, anders dan rechtstreeks voortvloeiende uit aangescherpte normen op het gebied van milieu en dierenwelzijn.

Artikel 4.18 lid 3 van de provinciale omgevingsverordening 2009 bepaalt dat ontheffing van het eerste lid onder b uitsluitend mogelijk is voor uitbreiding van de oppervlakte van de stalvloer van een intensieve veehouderij die per 1 januari 2009 beschikte over een milieuvergunning voor het houden van ten minste het aantal dieren zoals aangegeven in bijlage 14 onverminderd artikel 4.22, zesde lid.

Bijlage 14 van de provinciale omgevingsverordening 2009 bepaalt dat om te bepalen of we te maken hebben met een volwaardige intensieve veehouderij, hetzij als zelfstandig bedrijf hetzij als neventak bij een grondgebonden agrarisch bedrijf, de provincie gebruik maakt van de normen in de tabel die in 1999 is ontwikkeld door het Informatie en Kenniscentrum Landbouw in Ede (IKC-L normen).

De norm in de tabel wordt als bovengrens gehanteerd voor de omvang van een ondergeschikte neventak. Uitgangspunt voor deze bovengrens is de arbeidsinzet, die is gelegd op maximaal 0,75 volwaardige arbeidskracht (VAK) voor een neventak. Vervolgens is dit per diersoort vertaald naar een

maximum aantal te houden dieren. Het maximaal aantal te houden dieren is vastgelegd in de milieuvergunning.

Indien een agrarisch bedrijf op 1 januari 2009 beschikte over een milieuvergunning voor het houden van tenminste het aantal dieren, zoals aangegeven in de tabel, benadert de provincie het bedrijf beleidsmatig als een volwaardige intensieve veehouderij. Zo niet, dan ziet de provincie het als een ondergeschikte neventak en kan uitbreiding alleen aan de orde zijn, ter voldoening aan milieu- en dierenwelzijnseisen.

De tabel hanteert onder andere een (boven)grens van 45.000 vleeskuikens of 450 vleeskalveren om het bedrijf als ondergeschikte neventak te benaderen.

Het bedrijf heeft een milieuvergunning voor het houden van 43.400 vleeskuikens én voor het houden van 354 vleesstieren. Rekening houdend met de arbeidsinzet die hiermee gepaard gaat, kunnen we concluderen dat het bedrijf benaderd kan worden als een volwaardige intensieve veehouderij en dat de provincie een ontheffing kan verlenen.

Aanwijzing zeer kwetsbare gebieden

In het kader van de Wet ammoniak en veehouderij (Wav) moeten de provincies de zeer kwetsbare gebieden aanwijzen. Gedeputeerde Staten van Groningen hebben een ontwerp-besluit hieromtrent genomen op 24 juni 2008 als onderdeel van de Omgevingsverordening Provincie Groningen. Naar verwachting zullen Provinciale Staten omstreeks november 2009 een definitief besluit nemen. Daarna moet het besluit door het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit worden goedgekeurd, waarna het in werking treedt.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *Uit het ontwerp-besluit aanwijzing zeer kwetsbare gebieden volgt dat de projectlocatie niet is gelegen binnen een zone van 250 meter rondom een zeer kwetsbaar gebied.*

Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Tot het moment dat de zeer kwetsbare gebieden zijn aangewezen, moeten gemeenten bij de beoordeling van vergunningen uitgaan van de ligging van het bedrijf ten opzichte van de voor verzuring gevoelige gebieden binnen de EHS. Aangezien Groningen ook de EHS in het kader van de Wav nooit heeft vastgesteld, worden alle voor verzuring gevoelige gebieden thans als zeer kwetsbaar beoordeeld.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *Het dichtstbijgelegen voor verzuring gevoelige gebied ligt op een afstand van circa 4000 meter (zie bijlage B).*

3.7 Gemeentelijk beleid

Bestemmingsplan 'Buitengebied'

Op 15 juni 1983 heeft de gemeenteraad van Loppersum het bestemmingsplan 'Buitengebied' vastgesteld.

Ten aanzien van de beoogde activiteit:

- *De projectlocatie is gelegen binnen het bestemmingsplan 'Buitengebied', herziening ex artikel 30 WRO en actualisering door de gemeenteraad vastgesteld op 28 juni 1999. Het heeft de bestemming 'Landelijk gebied I' en de aanduiding 'agrarisch bedrijf'.*
- *Artikel 4 lid 3 sub a van de voorschriften van het bestemmingsplan bepaalt dat:*
  - *bebouwing is toegestaan, mits deze wordt gegroepeerd binnen een aaneengesloten oppervlak van 1 ha;*
  - *de stalvloeroppervlakte van gebouwen t.b.v. fokkerijen, mesterijen en/of pluimvee mag per bedrijf aangegeven met 'agrarisch bedrijf', ten hoogste het bestaande aantal m² ten tijde van de tervisielegging van de ontwerp-herziening bestemmingsplan 'Buitengebied' Loppersum bedragen.*
- *Artikel 4 lid 5 sub a onder 12 van de voorschriften van het bestemmingsplan bepaalt dat burgemeester en wethouders vrijstelling kunnen verlenen voor:*
  - *voor op de plankaart met 'agrarisch bedrijf' aangegeven gronden, het oprichten van gebouwen ten behoeve van fokkerijen, mesterijen en/of pluimvee tot ten hoogste de bestaande stalvloeroppervlakte indien deze meer was dan 3.500 m² ten tijde van de tervisielegging van de ontwerp-herziening bestemmingsplan 'Buitengebied' Loppersum, vermeerderd met 15%;*
  - *voor de op de plankaart met 'agrarisch bedrijf' aangegeven gronden, het oprichten van gebouwen ten behoeve van fokkerijen, mesterijen en/of pluimvee tot ten hoogste de bestaande stalvloeroppervlakte vermeerderd met 30% uitsluitend indien dit noodzakelijk is o.g.v. strengere eisen i.v.m. dierenwelzijn.*
- *De nieuwbouw past niet binnen het bestemmingsplan 'Buitengebied'. Strijdigheden zijn:*
  - *oppervlakte aan bebouwing (m²) wordt overschreden, de bestaande stalvloeroppervlakte wordt uitgebreid met circa 5160 m²;*
  - *bouwblok van 1 ha wordt overschreden. Het bouwblok wordt circa 1,9 ha.*
- *De bouw aanvraag is ingediend vóór 1 juli 2008, zodat de Wet op de Ruimtelijke Ordening (oud) van toepassing is. Het verlenen van medewerking is mogelijk met toepassing van artikel 19 lid 2 WRO (oud). Het bouwplan valt onder de provinciale projectenlijst, categorie Buitengebied, onder F "het uitbreiden van (een bouwperceel van) een agrarisch bedrijf" mits een 'Verklaring van geen bezwaar' is afgegeven en waarbij tijdens de keukentafelgesprekken akkoord is bereikt met provincie, welstand, ondernemer en gemeente.*
- *Bij het ontwerp van de nieuwbouw is rekening gehouden met de geldende bouwvoorschriften. Artikel 4 lid 3 sub a bepaalt dat van bedrijfsgebouwen de goot- en bouwhoogte respectievelijk ten hoogste 5 meter en 14 meter bedragen. De dakhelling van de bedrijfsgebouwen bedraagt ten minste 22 graden.*
- *Op verzoek van B & W van Loppersum hebben GS van Groningen bij brief van 21 april 2009 laten weten in principe te kunnen instemmen met de bouw van twee stallen aan de westzijde*

van de bestaande stal en de aanleg van beplanting zoals aangegeven in het opgestelde inpasingsplan.

- Er dient nog een 'Verklaring van geen bezwaar' ex artikel 19 lid 2 van de WRO afgegeven te worden door GS van Groningen.
- Geconcludeerd kan worden dat de plannen van de initiatiefnemer zich niet verhouden met het vigerende bestemmingsplan, maar dat de gewenste situatie middels een vrijstelling ex artikel 19 lid 2 WRO (oud) gerealiseerd kan worden.

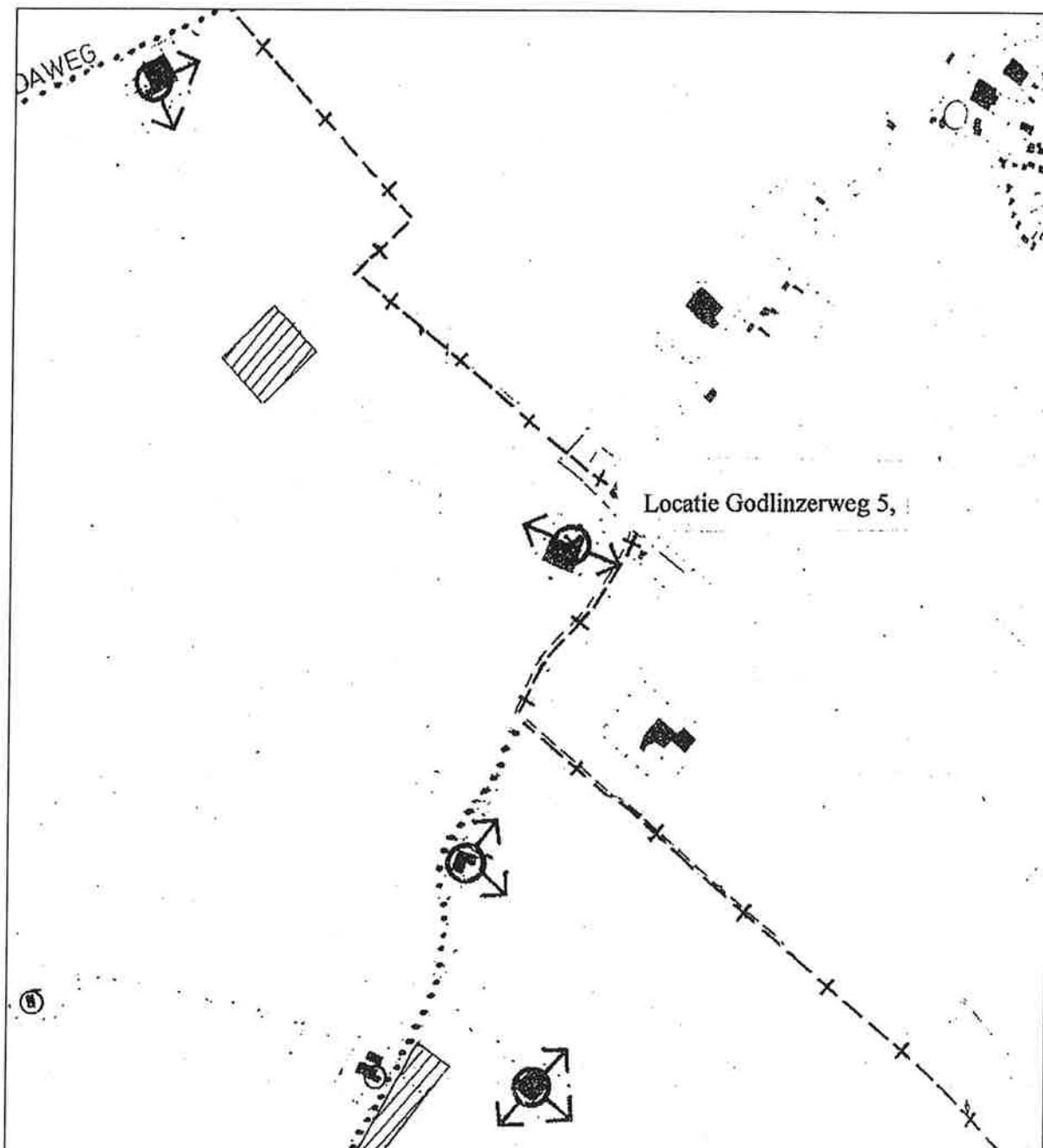

Fig. 1: Uitsnede plankaart bestemmingsplan 'Buitengebied' Loppersum (bron: bestemmingsplan 'Buitengebied' Loppersum)

4 Voorgenomen activiteit en alternatieven

4.1 Referentiesituatie

Voor het bedrijf is op 22 september 1992 een revisievergunning verleend voor het houden van 43.400 vleeskuikens in traditionele stallen (lees: niet-emissiearm) en 354 vleesstieren. Op 26 april 1996 heeft er een actualisering van de voorschriften plaatsgevonden door middel van een ambtshalve wijziging.

Voor alle onderdelen die zijn vergund, is bouwvergunning verleend. Hierom kan gesteld worden dat de vergunning in werking is getreden (art. 20.8 Wm).

Alle onderdelen zijn binnen drie jaren na het onherroepelijk worden van de vergunning opgericht en in gebruik genomen. Hierom kan gesteld worden dat er geen sprake is van vervallen rechten (art. 8.18 Wm).

Bij de referentiesituatie wordt uitgegaan van de vergunde situatie (d.d. 22 september 1992). In bijlage E is deze situatie nader uitgewerkt.

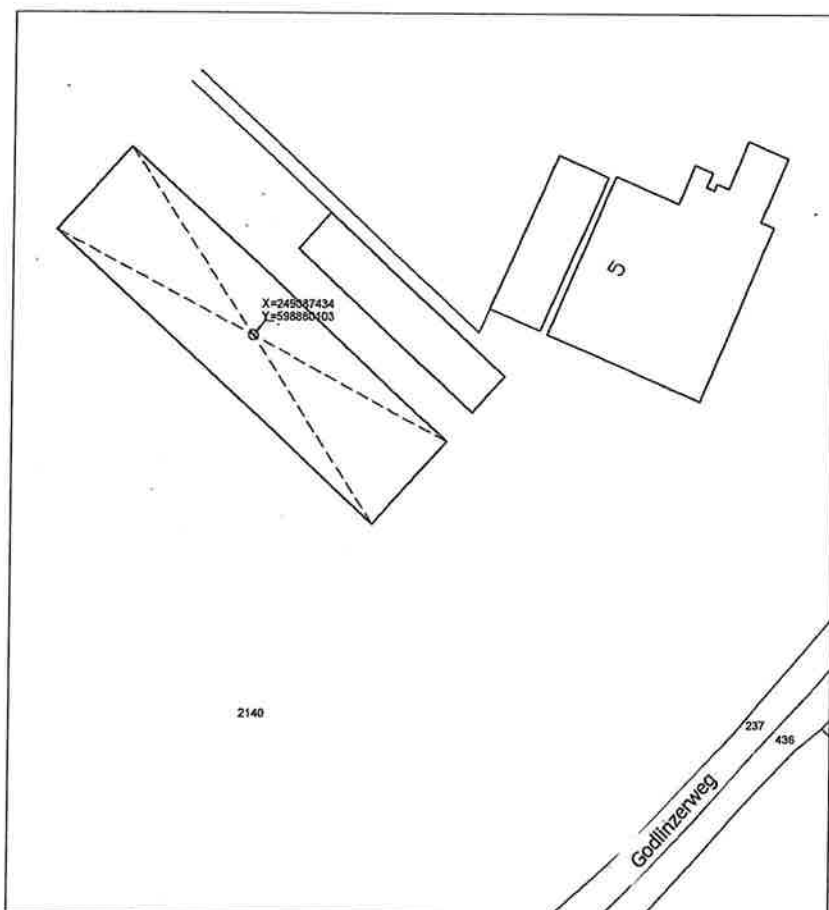

Fig. 2: Situatieschets referentiesituatie (bron: LTO Vastgoed)

4.2 Voorkeursalternatief

Initiatiefnemers zijn voornemens om op de projectlocatie twee nieuwe vleeskuikenstallen te bouwen. Binnen de nieuwbouwstallen zullen maximaal 106.000 vleeskuikens worden gehouden. De aantallen in de bestaande stal blijven ongewijzigd.

In alle stallen (nieuwe en bestaande) wordt het zogenaamde Imago-systeem toegepast. Hiermee wordt de ammoniakemissie per dierplaats met 53,75% gereduceerd.

In het voorkeursalternatief wordt de pluimveemest voor een groot deel afgevoerd naar de eigen akkerbouwgrond en voor een deel naar grond van derden in de buurt van het bedrijf (op basis van de normen van de Meststoffenwet).

Het voorkeursalternatief is nader beschreven in bijlage F. Een plattegrondtekening van het voorkeursalternatief is toegevoegd als losse bijlage.

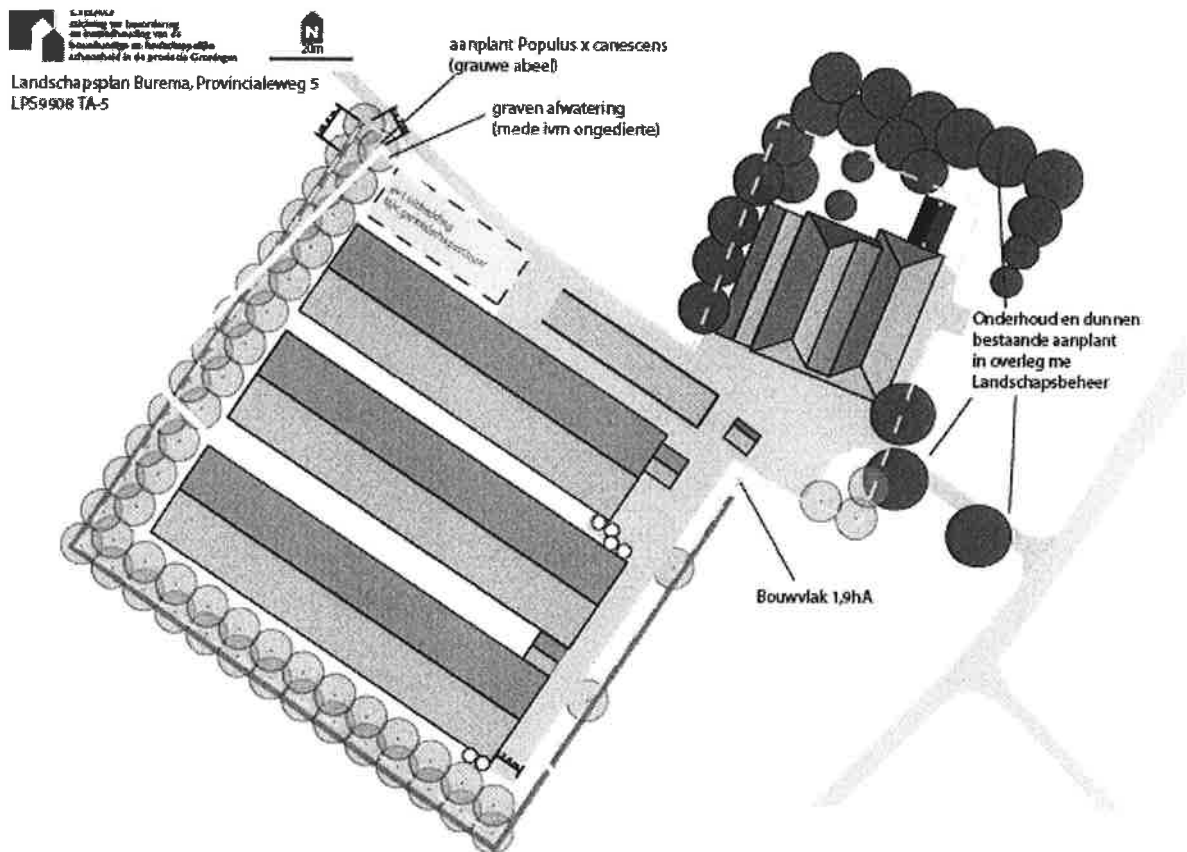

Fig. 3: Situatieschets voorkeursituatie (bron: Libau)

4.3 Meest milieuvriendelijk alternatief (MMA)

In de MER dient een meest milieuvriendelijk alternatief (MMA) te worden beschreven.

Ten aanzien van de locatie kan het volgende genoemd worden:

- Het betreft een bestaand bedrijf in eigendom van initiatiefnemer.
- Bestaande stal is in goede staat en vertegenwoordigt een aanzienlijke waarde.
- De locatie ligt niet in de nabijheid van zeer kwetsbare natuur.
- Geurvoelige objecten liggen op relatief grote afstanden.

Hierom ligt verplaatsing van het bedrijf niet voor de hand.

Het MMA is daarom gericht op het toepassen van technieken, waarmee de belangrijkste emissies (ammoniak, geur, fijnstof) verdergaand worden beperkt ten opzichte van het voorkeursalternatief.

Ammoniak

De techniek die de ammoniakemissie het meest vergaand reduceert, is de chemische luchtwasser. De emissie wordt met circa 90% gereduceerd. Wordt deze techniek gecombineerd met een emissiearm stalsysteem, dan is de emissie per dierplaats nog lager.

Geur

Slechts één erkende techniek reduceert de geuremissie bij vleeskuikens. Dit betreft de chemische luchtwasser. Het reductiepercentage bedraagt circa 29%.

Fijnstof

Over het algemeen reduceren luchtwassers de emissie van fijnstof. Uit de lijst van het ministerie van VROM³ blijkt een forse reductie bij toepassing van luchtwassers bij vleeskuikens.

Zoals de informatie thans beschikbaar is, zal het MMA bestaan uit de toepassing van chemische luchtwassers op alle stallen in combinatie met Imago-systeem. Om het verbruik aan energie te reduceren, zal bekeken worden of toepassing van geconditioneerde luchtinlaat tot de mogelijkheden behoort.

Het MMA is beschreven in bijlage G.

---

³ Internetsite van VROM: Emissiefactoren fijnstof voor veehouderij - maart 2009

5 Bestaande milieutoestand en gevolgen

5.1 Autonome ontwikkelingen

Voor de beoordeling van de milieueffecten van de alternatieven is het noodzakelijk de bestaande toestand van het milieu te kennen. Wat hierbij tevens relevant is, zijn de autonome ontwikkelingen. Dit zijn de toekomstige ontwikkelingen van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd.

Kan het uitbreidingsplan niet geconcretiseerd worden, dan zijn er binnen afzienbare tijd toch wijzigingen nodig. Volgens het Besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij mag de gemiddelde ammoniakemissie per vleeskuikenplaats vanaf 1 januari 2010 niet hoger zijn dan 0,045 kilogram. Onlangs heeft de verantwoordelijke minister hieromtrent (minister Kramer - VROM) aangegeven dat hiervan onder voorwaarden uitstel kan worden verleend tot 1 januari 2013. Zoals het nu lijkt, zal dan het zogenaamde Imago-systeem toegepast worden. Deze techniek maakt ook onderdeel uit van het voorkeursalternatief.

Landelijk is er sprake van steeds strenger wordende regelgeving ten aanzien van milieu, dierwelzijn en hygiëne. Als algemene tendens kan worden vastgesteld dat er sprake is van een afname van het aantal agrarische bedrijven. Wel is er bij de blijvende agrarische bedrijven over het algemeen sprake van groei. Deze groei gaat door toepassing van emissiearme technieken lang niet altijd gepaard met een toename van de ammoniak- en geuremissie.

In de omgeving van de projectlocatie zijn momenteel geen ontwikkelingen bekend aangaande veranderingen van bestemmingen.

5.2 Ammoniak

Bij het houden van dieren en de opslag/verwerking van mest komt ammoniak vrij. Ammoniak kan schade veroorzaken aan bossen en overige vegetatie. Het schaderisico neemt toe bij grotere emissies, kortere afstanden tot de bron en een hogere achtergronddepositie. In de MER zal worden beschreven welke ammoniakemissie bij de verschillende alternatieven (lees: referentiesituatie, voorkeursalternatief en MMA) optreedt.

Onderzocht wordt welke natuurgebieden in de omgeving van de projectlocatie gevoelig zijn voor de depositie van ammoniak. Beschreven wordt de status van deze gebieden. Bekeken wordt hoe hoog de kritische depositie van de verschillende gebieden is en hoe zich dit verhoudt met de heersende achtergronddepositie.

Middels het verspreidingsmodel AAgro-stacks wordt voor alle alternatieven inzicht gegeven in de mate van depositie ter hoogte van de aanwezige natuurgebieden.

Het initiatief betreft een intensieve veehouderij die onder de reikwijdte van de IPPC-richtlijn valt. In de MER zal daarom worden beschreven of vanwege de omvang van de installatie, de geografische ligging en de bestaande milieutoestand van de omgeving een verdergaande ammoniakreductie moet worden bereikt dan het 'besluit ammoniakemissie huisvesting veehouderij' voorschrijft.

5.3 Geur

Het houden van dieren en de opslag van mest kan geurhinder veroorzaken. De geuremissie is afhankelijk van het soort en aantal dieren dat wordt gehouden, de huisvestingssystemen, de keuze van het voer en de bedrijfsvoering.

In de MER wordt voor de verschillende alternatieven de geuremissie uit de dierverblijven berekend.

De geurbelasting van de geurgevoelige objecten in de omgeving van de projectlocatie wordt beoordeeld op de wijze die is voorgeschreven in de Wet geurhinder en veehouderij. Hiertoe wordt de geurbelasting berekend met het verspreidingsmodel 'V-stacks vergunning'.

Op basis van vergunde dieraantallen van intensieve veehouderijen binnen twee kilometer rondom de locatie zal de cumulatieve geurbelasting op gevoelige objecten binnen één kilometer van de projectlocatie worden berekend met het verspreidingsmodel 'V-stacks gebied'.

In de MER zal worden beschreven of er nog andere bronnen zijn die geurhinder kunnen veroorzaken.

5.4 Luchtkwaliteit

Op basis van de meest recente gegevens over emissies bij veehouderijen en de achtergrondconcentraties voor het gebied wordt getoetst in hoeverre de alternatieven voldoen aan de luchtkwaliteitseisen uit de Wet milieubeheer. Hierbij wordt vooral gekeken naar de emissie van fijnstof (PM₁₀) en NO_x. Naar verwachting zullen geen andere stoffen, waarvoor in de Wet milieubeheer grenswaarden zijn opgenomen, in relevante hoeveelheden worden geëmitteerd.

5.5 Bodem en water

In de MER wordt beschreven of bij de verschillende alternatieven de bodemkwaliteit en/of waterkwaliteit nadelig wordt beïnvloed. Aangegeven wordt welke maatregelen kunnen worden getroffen om verontreiniging te voorkomen.

Ook het ontstaan en de afvoer van verschillende soorten afvalwater zal worden beschreven.

Naast de invloed op de kwaliteit van het (grond)water wordt tevens gekeken naar eventuele effecten op de (grond)waterstand.

Door bebouwing en verharding wordt hemelwater versneld afgevoerd. In de MER wordt beoordeeld of hiervoor voorzieningen moeten worden gecreëerd.

5.6 Energie

In de MER wordt aandacht besteed aan het verbruik van energie bij de verschillende alternatieven. Het verbruik wordt berekend en mogelijkheden van energiebesparing worden beschreven.

5.7 Geluid

Geluidsemissie vanuit agrarische bedrijven wordt veroorzaakt door activiteiten op het buitenterrein, door activiteiten binnen de gebouwen, door installaties aanwezig op het bedrijf en door transportbewegingen van en naar de inrichting.

De omgeving waar het bedrijf van initiatiefnemer is gelegen, moet worden beschouwd als landelijk gebied. Voor alle alternatieven zal worden onderzocht of de geluidsniveaus ter hoogte van geluidsgoedige bestemmingen de normen voor het landelijk gebied respecteren. Er wordt inzicht gegeven in het langtijdgemiddelde geluidsniveau, evenals het maximale geluidsniveau. Ook de mate van indirecte hinder veroorzaakt door wegverkeer van en naar de inrichting wordt bepaald. De geluidsbelasting die ontstaat bij eventuele incidentele situaties wordt ook bepaald.

5.8 Verkeer

Het verkeer van en naar de pluimveehouderij bestaat voornamelijk uit vrachtverkeer voor de aan- en afvoer van de kippen, de aanvoer van voer en de afvoer van mest (bij de feitelijke referentiesituatie).

In de MER zullen de verkeersintensiteit en de meest waarschijnlijke rijroutes worden beschreven. Geacht wordt om inzicht te geven in de kans op eventuele onveilige verkeerssituaties.

5.9 Landschap

De landschappelijke kenmerken van de omgeving worden beschreven. Ingegaan wordt op de beïnvloeding daarvan door de verschillende alternatieven. Ten aanzien van het voorkeursalternatief en het MMA wordt beschreven hoe het bedrijf wordt ingepast in de omgeving.

5.10 Flora en fauna

Ten behoeve van de MER zal worden beoordeeld in hoeverre beschermde soorten worden beïnvloed door het initiatief. Op basis hiervan kan worden beoordeeld of een ontheffing op grond van de Flora en faunawet moet worden aangevraagd.

5.11 Externe veiligheid

Externe veiligheid speelt voor deze locatie niet als het gaat om inrichtingen. Voor het vervoer van gevaarlijke stoffen over weg/spoor/water speelt externe veiligheid ook niet. Blijft over buisleidingen. De nieuwbouw vindt plaats in het invloedsgebied van de buisleiding(en).

6 Vergelijking van de alternatieven

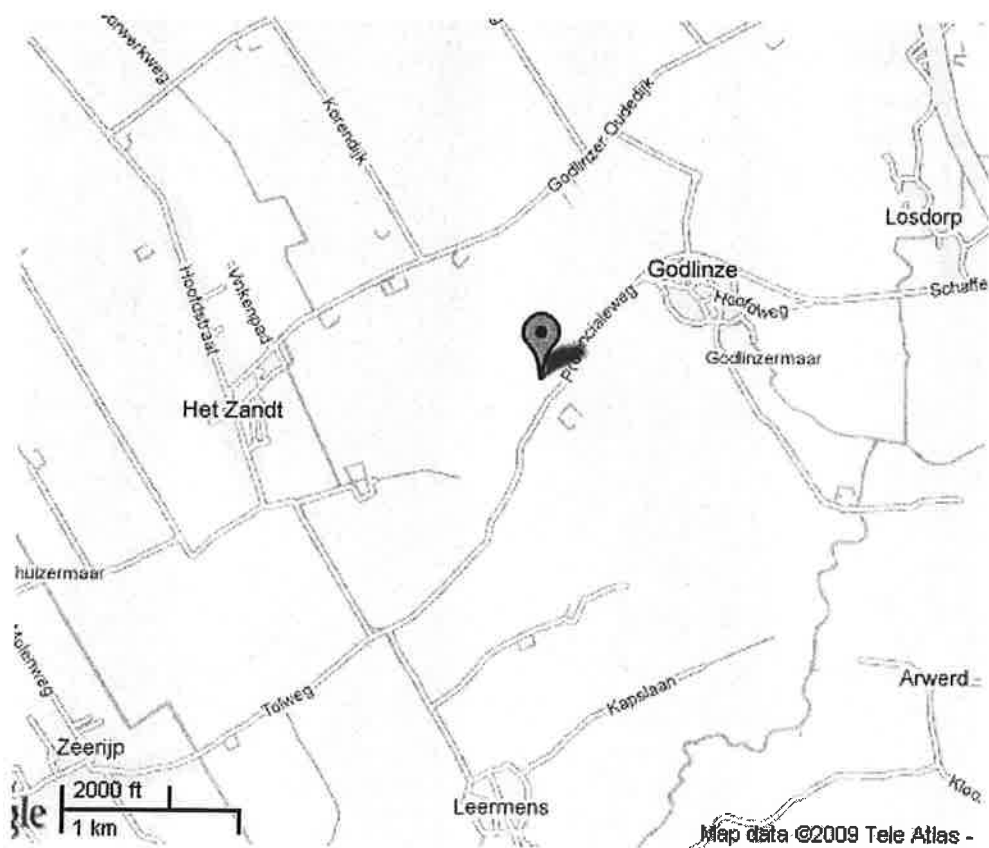

In de MER wordt het voorkeursalternatief vergeleken met de referentiesituatie en het meest milieuvriendelijke alternatief.

Daar waar mogelijk wordt de vergelijking kwantitatief uitgevoerd. In de andere gevallen zal de vergelijking kwalitatief worden beschreven. Doel is om inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen.

In de vergelijking van de alternatieven zal naast de milieueffecten ook rekening worden gehouden met economische factoren (kosten en baten) en de toepasbaarheid in de sector.

Bijlage A Situering bedrijf

Bron: Google

Omgeving bedrijf (bron: Google)

Bedrijf (bron: Google)

Bijlage B Zeer kwetsbare gebieden

Aangezien de provincie Groningen de zeer kwetsbare gebieden nog niet heeft aangewezen, evenals de EHS in het kader van de Wav, geldt voorsnog elk voor verzuring gevoelig gebied als zijnde zeer kwetsbaar.

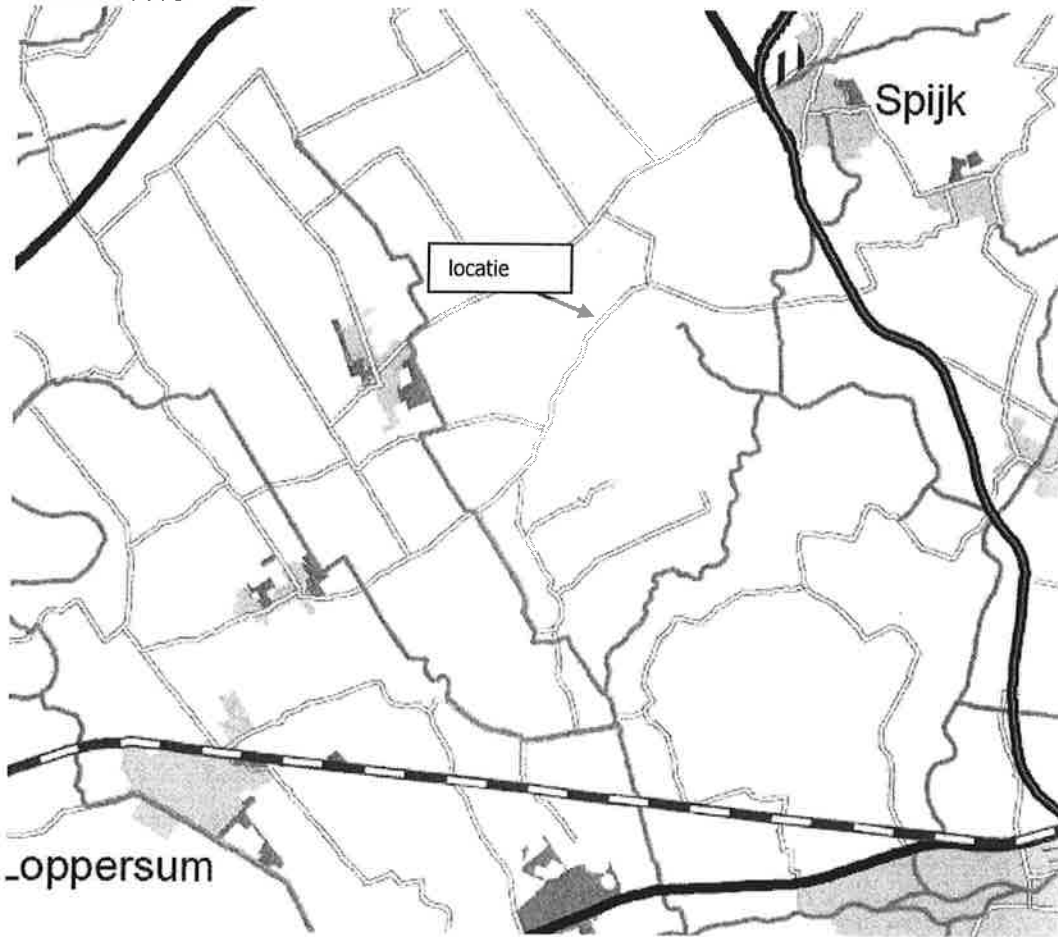
Hierna zijn kaarten opgenomen met daarop de voor verzuring gevoelige gebieden in de omgeving (groen aangeduid).

Kaart met voor verzuring gevoelige gebieden (bron: Min. LNV)

Bijlage C Overzichtskaart POP III 2009 - 2013

Functiekaart

Legenda

Stedelijk gebruik

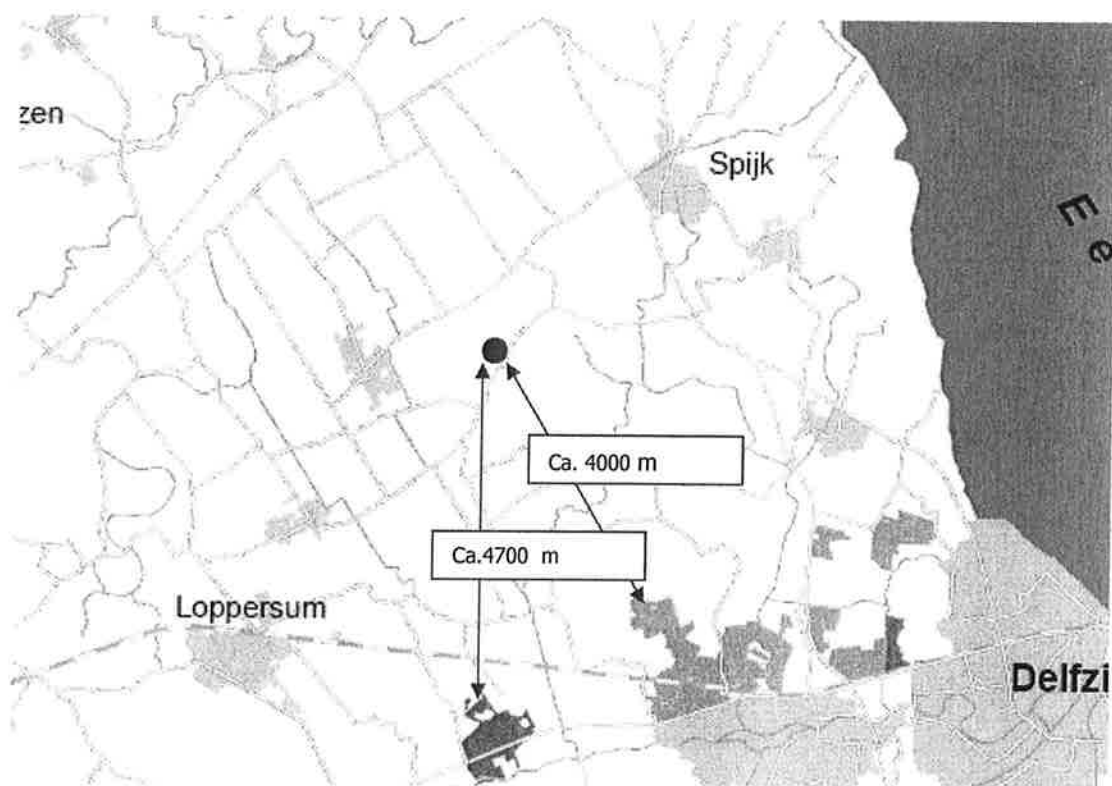
Bestaand bebouwd gebied	
Zoekgebied woningbouw	
Zoekgebied woningbouw met natuur en recreatie	
Zoekgebied bedrijventerrein	
Windturbinepark	
Zoekgebied windturbinepark	
Gebiedsontwikkeling Meerstad	

Landelijk gebied

	bestaand	gereserveerd zoekgebied
Landbouw		
Glastuinbouw		
Natuur (land) en bos		
Natuur (water)		

(Bron: Provincie Groningen)

Natuurkaart POP III

Legenda

Aanduidingen natuur

- Ecologische hoofdstructuur (land)
- Ecologische hoofdstructuur (water)
- Ecologische hoofdstructuur (beheersgebied)
- Overig bos- en natuurgebied
- Zoekruimte robuuste verbindingzone

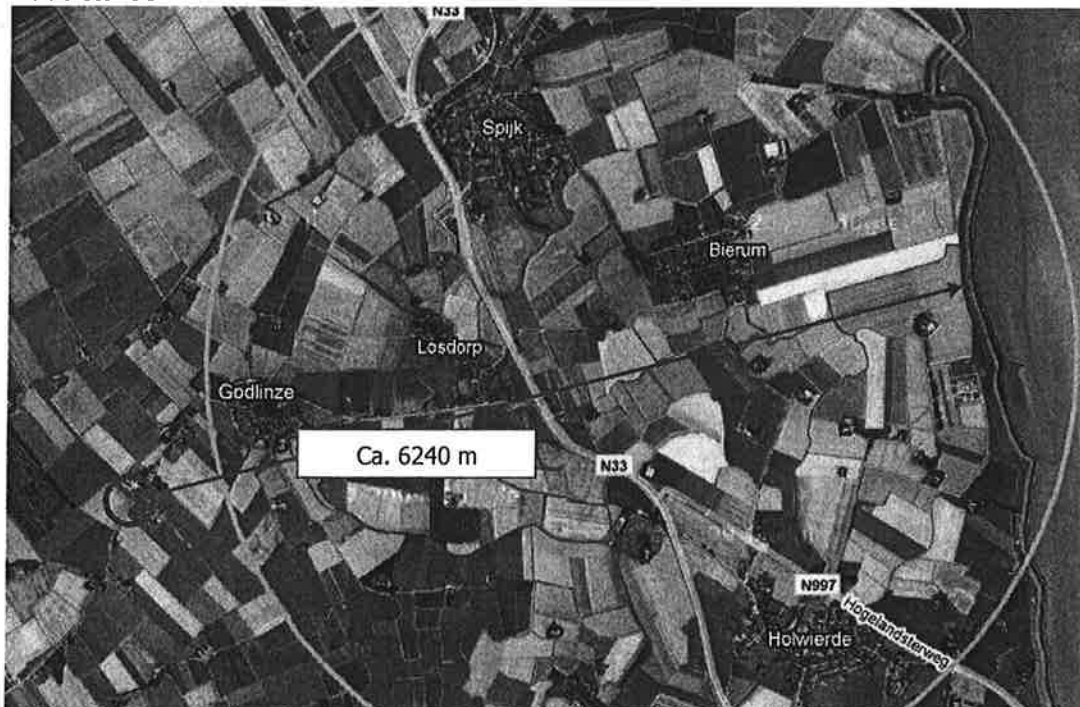
Overige aanduidingen

- Plangrens, tevens provincie- en rijksgrens
- Overige waterlopen
- Open water

(Bron: Provincie Groningen)

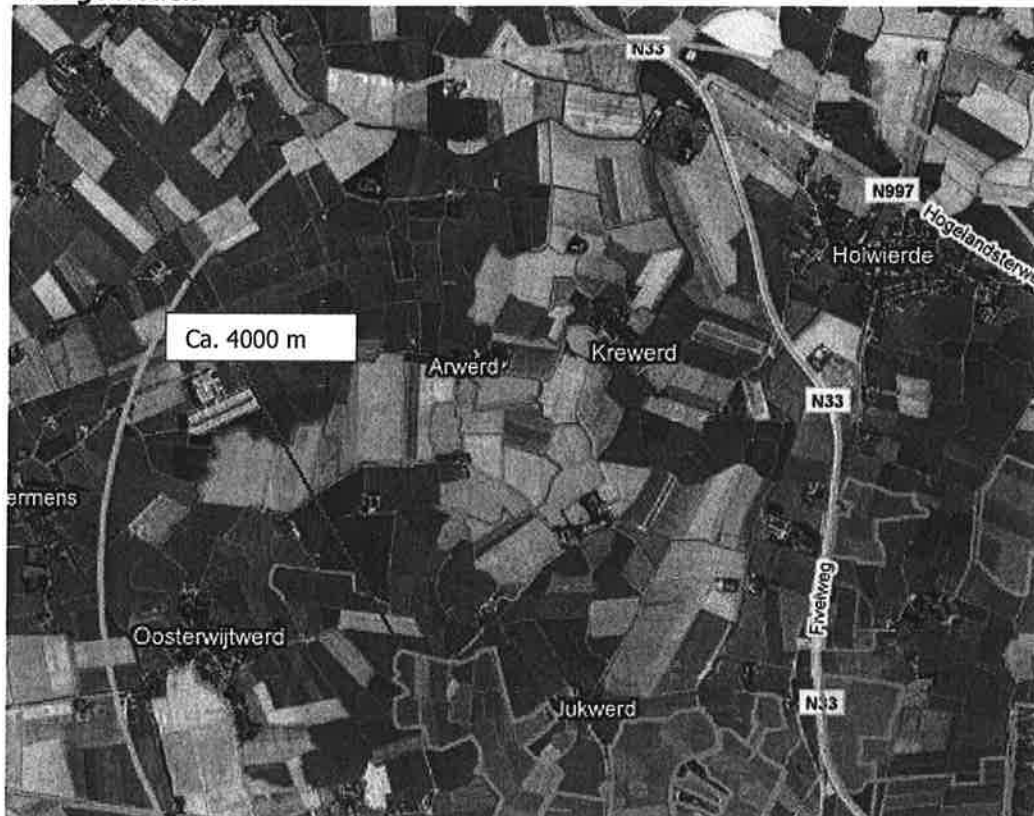
Bijlage D Kaarten Natura 2000-gebieden (vastgesteld)

Waddenzee

(Bron: Min. LNV)

EHS-gebieden

(Bron: Min. LNV)

Bijlage E Gegevens referentiesituatie

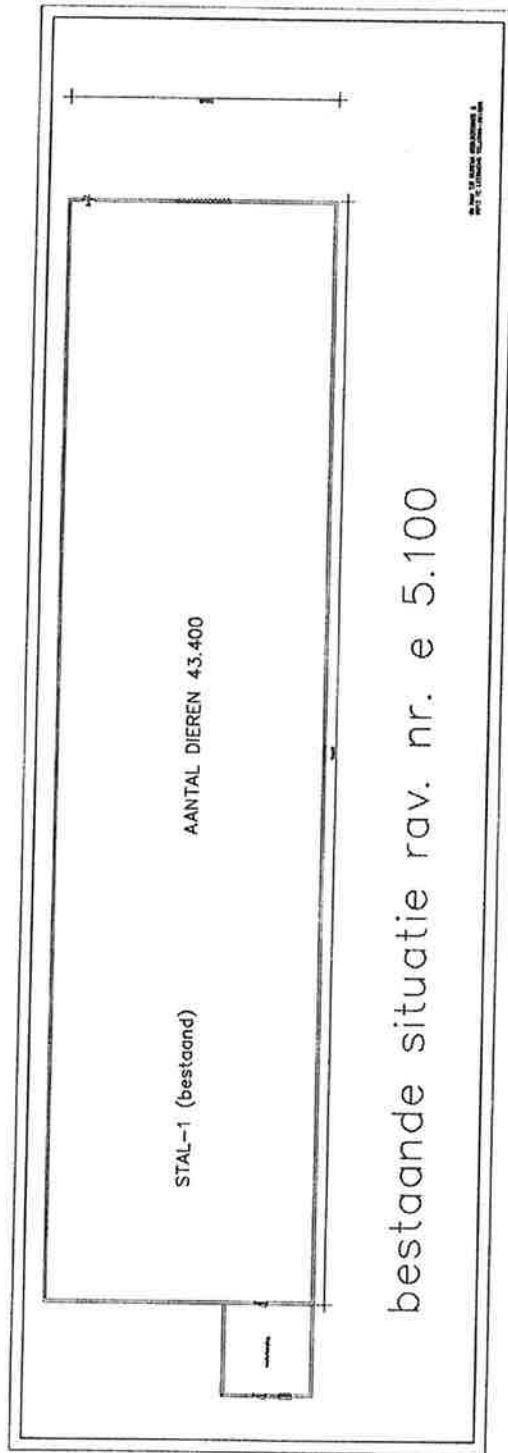

Ammoniakemissie

Diercategorie	Rav-code	Aantal dieren	Ammoniakemissie	
			Kg NH ₃ /plaats	Totaal kg NH ₃
Vleeskuikens	E 5.100	43.400	0,080	3.472,0
Vleesstieren 6-24 mnd.	A 6	354	7,2	2.548,8
Totaal				6.020,8

Geuremissie

Diercategorie	Rav-code	Aantal dieren	Geuremissie	Totaal ou _F /sec
			ou _F /sec/dier	
Vleeskuikens	E 5.100	43.400	0,24	10.416,0
Vleesstieren 6-24 mnd.	A 6	354	35,6	12.602,4
Totaal				23.018,4

Bijlage F Gegevens voorkeursalternatief

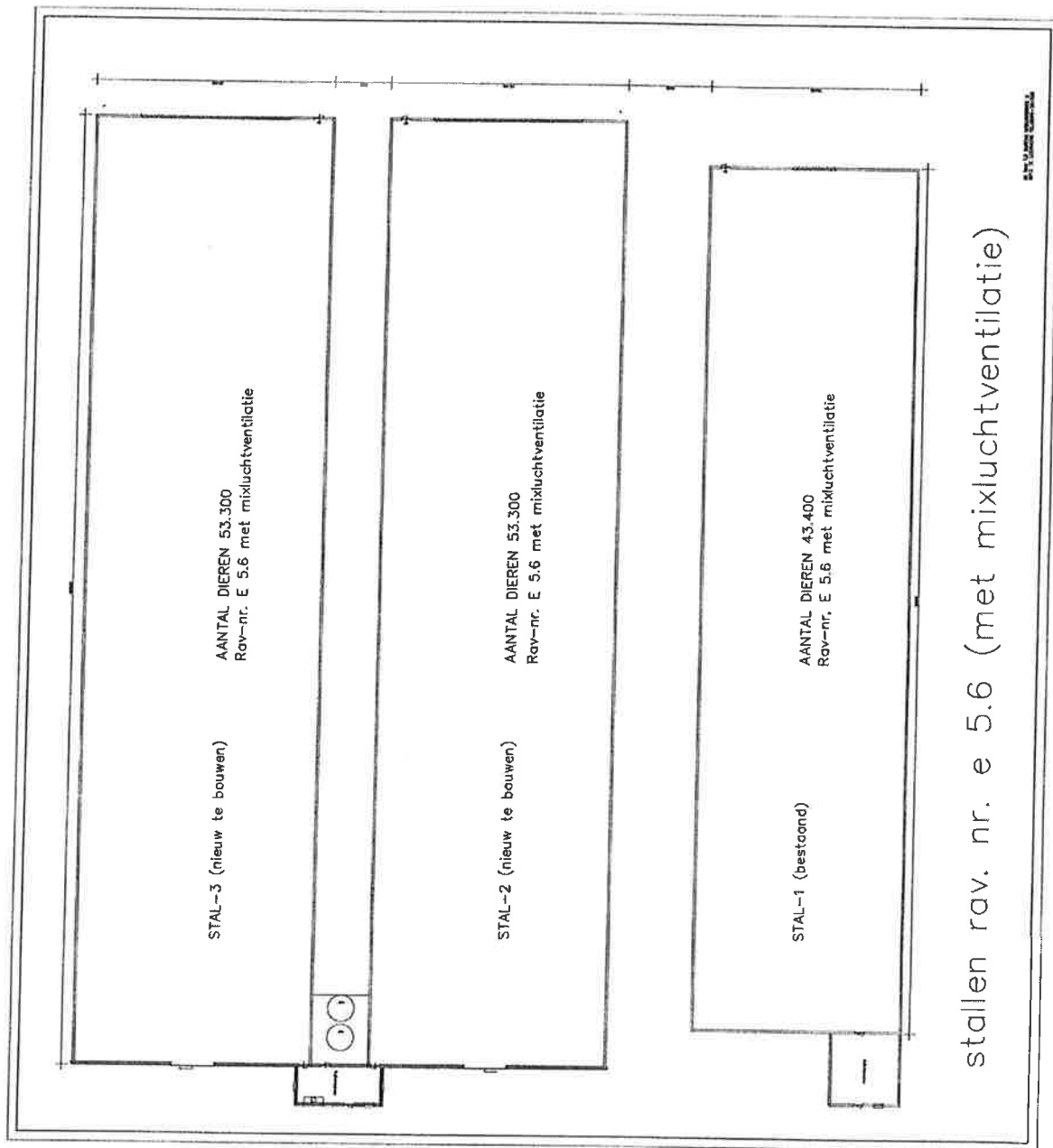

Ammoniakemissie

Diercategorie	Rav-code	Aantal dieren	Ammoniakemissie	Totaal kg NH ₃
			Kg NH ₃ /plaats	
Vleeskuikens bestaand	E 5.6	43.400	0,037	1.605,8
Vleeskuikens nieuw	E 5.6	106.600	0,037	3.944,2
Vleesstieren 6-24 mnd.	A 6	100	7,2	720
Totaal				6.270

Geuremissie

Diercategorie	Rav-code	Aantal dieren	Geuremissie	Totaal ou _F /sec
			ou _F /sec/dier	
Vleeskuikens bestaand	E 5.6	43.400	0,24	10.416
Vleeskuikens nieuw	E 5.6	106.600	0,24	25.584
Vleesstieren 6-24 mnd.	A 6	100	35,6	3.560
Totaal				39.560

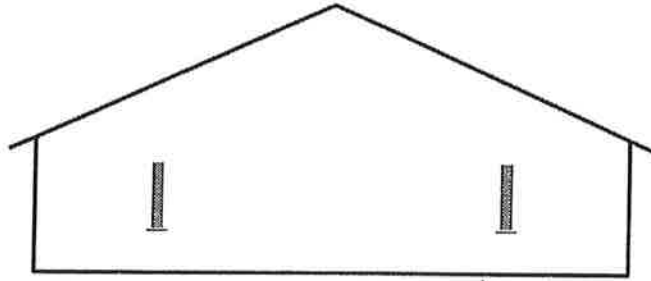
Rav-nummer	BWL 2005.10.V2	
Naam systeem	Stal met mixluchtventilatie	
Diercategorie	(Groot-)ouderdieren van vleeskuikens in opfok en vleeskuikens	
Systeembeschrijving van	December 2009	
Vervangt	Beschrijving BWL 2005.10.V1 van april 2009	
Werkingsprincipe	Ammoniakemissiebeperking is gebaseerd op het drogen van de meststrooisellaag door middel van een mixlucht ventilatiesysteem. Door mixluchtventilatoren wordt de warme lucht uit de nok van de stal in horizontale richting over het strooisel geblazen. Het effect hiervan is een oppervlaktedroging van het strooisel (snel indrogen verse mest) ¹ .	
DE TECHNISCHE UITVOERING VAN HET SYSTEEM; BOUWKUNDIG		
	Onderdeel	Uitvoeringseis
1	Vloeruitvoering	de totale vloerconstructie moet een isolatiewaarde (Rc-waarde) hebben van minimaal 2,0
DE TECHNISCHE UITVOERING VAN HET SYSTEEM; TECHNISCHE VOORZIENINGEN		
	Onderdeel	Uitvoeringseis
2	Huisvestingsvorm	volledig strooiselvloer
3	Drinkwater	drinkwatervoorziening voorzien van antimorssysteem
4a	Mixluchtsysteem	kokers met een regelbare ventilator
4b		kokers verticaal opgehangen in tenminste twee rijen in lengterichting van de stal, waarbij de kokers in dwarsrichting van de stal niet op één lijn zijn geplaatst; binnen de stal is sprake van een evenredige verdeling
4c		een bestreken vloeroppervlak van maximaal 150 m ² per koker ²
4d		de uitblaasopening (onderkant) van de koker is zodanig uitgevoerd dat de lucht over het strooiseloppervlak wordt geblazen; uitvoering volgens opgave leverancier
5	Registratie-apparatuur	de volgende registratieapparatuur dient aanwezig te zijn: - apparatuur voor het registreren van het aanstaan van de mixluchtventilatoren (urenteller, kWh-meter, toerenteller of meetventilator); - apparatuur voor registreren van de instellingen van de regeling van de mixluchtventilatoren
HET GEBRUIK VAN HET SYSTEEM		
	Onderdeel	Gebruikseis
a	Leefoppervlak	bij (groot-)ouderdieren van vleeskuikens in opfok: minimaal 900 cm ² en maximaal 1.100 cm ² per dier bij opzet (8,3 - 11,1 dieren per m ²)

1 Voor het mixluchtventilatiesysteem is octrooi aangevraagd onder nummer 1023266.

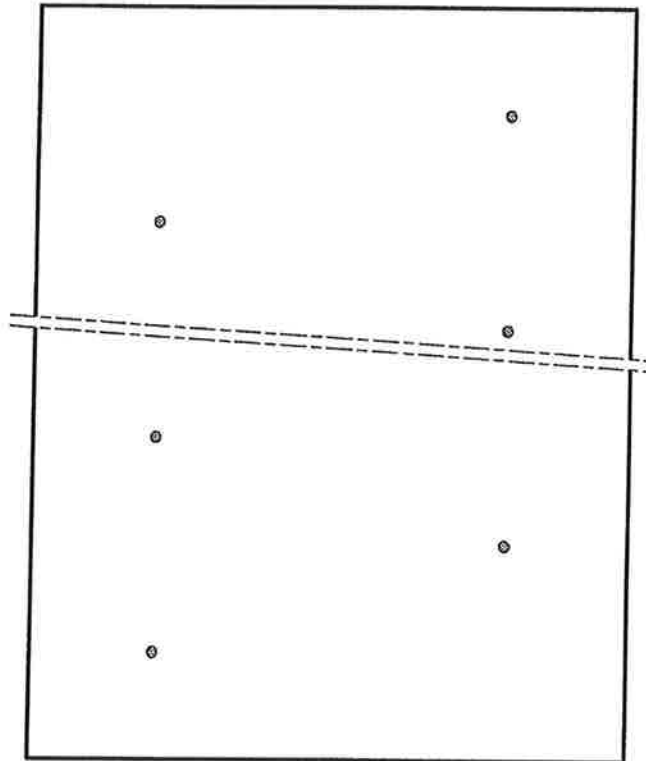
2 Het bestreken vloeroppervlak per koker is afhankelijk van het debiet van de mixluchtkoker. Voor een goede werking dient te worden voldaan aan een bereik van maximaal 150 m² per koker.

		bij vleeskuikens: minimaal 417 cm ² en maximaal 556 cm ² per dier bij opzet (18 - 24 dieren per m ²)
b	Capaciteit mixluchtventilatie	te installeren debiet is 1,8 m ³ per dier per uur bij een tegendruk van 0 Pa ³
c	Luchtstroming mixluchtventilatie	de lucht uit het bovenste deel van de stal ⁴ wordt via de kokers naar beneden geleid en vervolgens over het strooiseloppervlak geblazen
d	Afstand tussen vloer en onderzijde koker	maximaal 120 cm
e	Instelling mixluchtventilatoren	voor de in te stellen capaciteit van de mixluchtventilatoren wordt het volgende schema aangehouden: - dag 0 en dag 1, geen mixluchtventilatie; - vanaf dag 1, geleidelijke toename capaciteit, oplopend van 10 % van het maximum naar 100 % op dag 130 bij (groot-)ouderdieren van vleeskuikens in opfok respectievelijk dag 40 bij vleeskuikens ⁵
f	Registratie	ten behoeve van een controle op de werking van het mixluchtsysteem moeten de volgende gegevens automatisch worden geregistreerd: - het aan staan van de mixluchtventilatoren; - de instelling van de capaciteit van de mixluchtventilatoren van de geregistreerde waarden moet tijdens de controle een uitdraai van huidige en de vorige productieronde opvraagbaar zijn
Emissiefactor		(Groot-)ouderdieren van vleeskuikens in opfok: - 0,183 kg NH ₃ per dierplaats per jaar Vleeskuikens: - 0,037 kg NH ₃ per dierplaats per jaar
Verwijzing meetrapport		rapport ECN-C-05-053 en rapport ECN-C-05-079 (www.ecn.nl)

- 3 Door de aanwezigheid van een verdeelplaat onderin de koker treedt weerstand op bij het blazen van lucht uit de koker. De hoeveelheid lucht die bij de maximale stand uit de koker wordt geblazen is daardoor lager. Tijdens de metingen (bij vleeskuikens) bedroeg de werkelijke capaciteit ongeveer 0,6 m³ per dier per uur.
- 4 Het betreft hier de lucht onder het dak / de nok van de stal. De lucht is aldaar warmer dan elders in de stal.
- 5 Indien noodzakelijk kan tijdens korte perioden worden afgeweken van deze instellingen (bijvoorbeeld tijdens ziekten). De reden van afwijking dient te worden geregistreerd in een logboek.

Doorsnede

Plattegrond

NAAM: Stal met mixluchtventilatie voor (groot-)ouderdieren van vleeskuikens in opfok en vleeskuikens	NUMMER: BWL 2005.10.V2 Systeembeschrijving december 2009
---	---

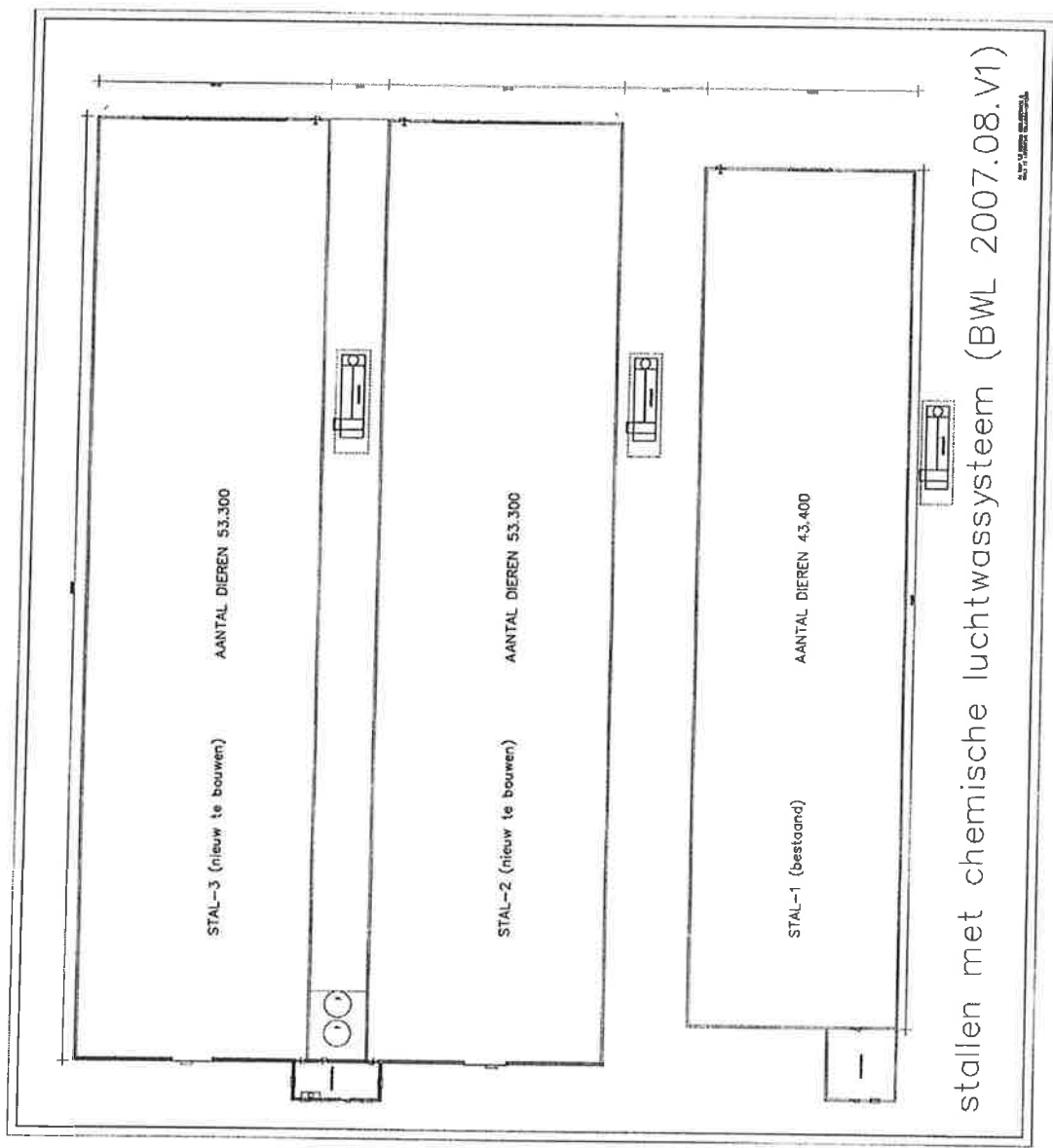
Bijlage G Gegevens meest milieuvriendelijk alternatief (MMA)

Ammoniakemissie

Diercategorie	Rav-code	Aantal dieren	Ammoniakemissie	
			Kg NH ₃ /plaats	Totaal kg NH ₃
Vleeskuikens bestaand	E 5.4	43.400	0,008	347,2
Vleeskuikens nieuw	E 5.4	106.600	0,008	852,8
Vleesstieren 6-24 mnd.	A 6	100	7,2	720
Totaal				1920

Geuremissie

Diercategorie	Rav-code	Aantal dieren	Geuremissie	
			ou _E /sec/dier	Totaal ou _E /sec
Vleeskuikens bestaand	E 5.4	43.400	0,14	6.076
Vleeskuikens nieuw	E 5.4	106.600	0,14	14.924
Vleesstieren 6-24 mnd.	A 6	100	35,6	3560
Totaal				24560

Nummer systeem	BWL 2007.08.V1	
Naam systeem	Chemisch luchtwassysteem 90 % ammoniakemissiereductie	
Diercategorie	Opfokhennen en –hanen van legrassen, legkippen en (groot-)ouderdieren van legrassen, (groot-)ouderdieren van vleeskulkens in opfok, (groot-)ouderdieren van vleeskulkens, vleeskuikens, ouderdieren van vleeskalkoenen in opfok (tot 6 weken en van 6 tot 30 weken), ouderdieren van vleeskalkoenen en vleeskalkoenen	
Systeembeschrijving van	April 2009	
Vervangt	Beschrijving BWL 2007.08 van mei 2007 (update 10 maart 2008)	
Werkingsprincipe	<p>De ammoniakemissie wordt beperkt door de ventilatielucht te behandelen in een chemisch luchtwassysteem. Bij het beschreven systeem bestaat de installatie uit twee filterwanden van het type dwarsstroom. De filterwanden hebben een gelijk aanstroomoppervlak en zijn opgebouwd uit een kolom met vulmateriaal dat continu vochtig wordt gehouden met een aangezuurde wasvloeistof, bijvoorbeeld door sproeien of een overloopsysteem. De gezuiverde lucht verlaat vervolgens via een druppelvanger de installatie. De luchtwasser kan zijn opgebouwd uit modules (met daarin de filterwanden) die aan de stal worden gekoppeld of de luchtwasser wordt bouwkundig opgebouwd (wandensysteem).</p> <p>Bij passage van de ventilatielucht door het luchtwassysteem wordt de ammoniak opgevangen in de wasvloeistof, waarna de gereinigde ventilatielucht het systeem verlaat. Door toevoeging van zwavelzuur aan de wasvloeistof, wordt de ammoniak gebonden als ammoniumsulfaat. Op vaste, van te voren ingestelde, tijdstippen wordt het waswater in de wateropvangbak vervangen door vers water (spuien).</p>	
DE TECHNISCHE UITVOERING VAN HET SYSTEEM		
	Onderdeel	Uitvoeringseis
1	Ventilatie	aanvoer ventilatielucht naar luchtwassysteem, zie hiervoor de checklist ventilatie bij luchtwassysteem uit het technisch informatiedocument 'Luchtwassystemen voor de veehouderij'
2a	Dimensionering luchtwassysteem	opgebouwd uit twee achter elkaar geplaatste filterwanden van het type dwarsstroom van gelijke lengte
2b		opgebouwd uit éénheden met een capaciteit van 20.000 m ³ lucht per uur, elke éénheid heeft een lengte van 1,85 m waarvan netto 1,82 m doorlatend is
2c		de filterwanden hebben een hoogte van 2,25 m en een dikte van 0,30 m, het filterpakket is opgebouwd uit kunststof filtermateriaal (type 2H-NET filter, contactoppervlak filtermateriaal is 150 m ² / m ³)
2d		vast achter de tweede filterwand staat een druppelvanger met een dikte van 0,10 m
2e		capaciteit maximaal 4.884 m ³ lucht per uur per m ² netto aanstroomoppervlak
2f		aan te tonen met dimensioneringsplan bij aanvraag vergunning, waaruit onder meer de relatie met het aantal dieren per diercategorie blijkt (maximale ventilatie)

3a	Registratie	continue registratie van het aantal draaiuren van de circulatiepomp met behulp van een urenteller
3b		continue registratie van het spuidebiet met een geijkte waterpulsometer
3c		de geregistreerde waarden moeten niet vrij toegankelijk worden opgeslagen.
4	Spuiregeling	het spuien van het waswater moet worden aangestuurd door een automatische regeling
5	Afvoer spulwater	afvoer naar een aparte opslag
HET GEBRUIK VAN HET SYSTEEM		
	Onderdeel	Gebruikseis
a1	Instelling parameters en controle	de pH van het waswater moet minimaal 2 en maximaal 3 bedragen
a2		het gehalte aan ammoniumsulfaat in het waswater moet maximaal 2,1 mol per liter bedragen
a3		elk half jaar bemonstering van het waswater, zie hiervoor de checklist controle werking chemisch luchtwassysteem uit het technisch informatiedocument 'Luchtwassystemen voor de veehouderij'. Hierin zijn ook de eisen met betrekking tot de controle en de verslaglegging opgenomen.
b	Waswater	moet worden aangezuurd met zwavelzuur
c1	Spuiregeling	spuien op vaste (van te voren ingestelde) tijdstippen.
c2		voor elke luchtwasser moet een berekening van de spui frequentie worden opgesteld. In deze berekening moeten de te verwachten ammoniakbelasting (is onder andere afhankelijk van het aantal dieren en de uitvoering van het dierenverblijf) en het maximale gehalte aan ammoniumsulfaat worden betrokken
c3		de opgegeven spui frequentie moet bij de ingebruikname van de luchtwasser bekend zijn en moet bij de installatie worden bewaard
d	Opleveringsverklaring	opname belangrijkste gegevens (zoals controleparameters) en dimensioneringsgrondslagen in een opleveringsverklaring ¹ , door de leverancier na installatie van het luchtwassysteem te overhandigen aan de veehouder
e	Reiniging filterpakket	minimaal éénmaal per jaar
f	Onderhoudscontract	het afsluiten van een onderhoudscontract met de leverancier of een andere deskundige partij wordt sterk aanbevolen ² . In het onderhoudscontract moet een jaarlijkse controle en onderhoud van het luchtwassysteem zijn opgenomen. Verder zijn in dit contract de taken van de leverancier/deskundige partij opgenomen. Informatie over de standaardinhoud van het onderhoudscontract is opgenomen in de checklist onderhoud chemisch luchtwassysteem uit het technisch informatiedocument 'Luchtwassystemen voor de veehouderij'
g	Logboek	moet worden bijgehouden met betrekking tot: - de metingen, het onderhoud, de analyseresultaten van het wassysteem en de optredende storingen;

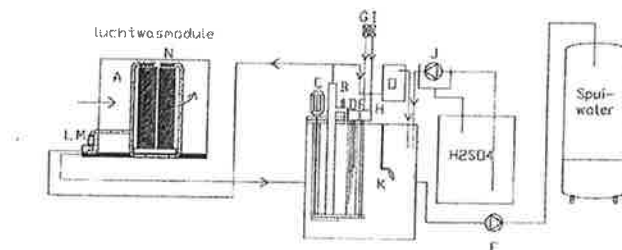
¹ In de opleveringsverklaring moet worden aangetoond dat het luchtwassysteem volgens de systeembeschrijving is uitgevoerd en gedimensioneerd.

² Een onderhoudscontract is een goed middel om te voorkomen dat de gebruiker problemen krijgt bij het afleggen van een verantwoording bij de handhaving.

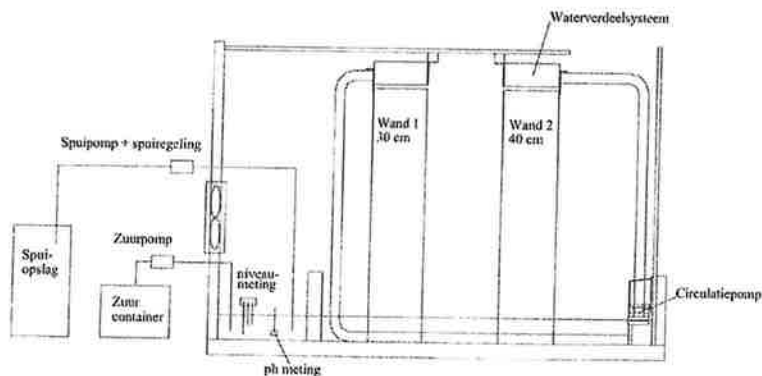
		- de wekelijkse controle werkzaamheden. Zie hiervoor de checklist onderhoud chemisch luchtwassysteem uit het technisch informatiedocument 'Luchtwassystemen voor de veehouderij'
h	Rendementsmeting	het is mogelijk om een rendementsmeting voor te schrijven, zie hiervoor de checklist rendementsmeting luchtwassysteem uit het technisch informatiedocument 'Luchtwassystemen voor de veehouderij'
Werkingsresultaat		ammoniakverwijderingsrendement: 90 procent
Emissiefactor		Opfokhennen en -hanen van legrassen: - 0,017 kg NH ₃ per dierplaats per jaar Legkippen en (groot-)ouderdieren van legrassen: - 0,032 kg NH ₃ per dierplaats per jaar (Groot-)ouderdieren van vleeskuikens in opfok: - 0,025 kg NH ₃ per dierplaats per jaar (Groot-)ouderdieren van vleeskuikens: - 0,058 kg NH ₃ per dierplaats per jaar Vleeskuikens: - 0,008 kg NH ₃ per dierplaats per jaar Ouderdieren van vleeskalkoenen in opfok tot 6 weken: - 0,02 kg NH ₃ per dierplaats per jaar Ouderdieren van vleeskalkoenen in opfok van 6 tot 30 weken: - 0,05 kg NH ₃ per dierplaats per jaar Ouderdieren van vleeskalkoenen van 30 weken en ouder: - 0,06 kg NH ₃ per dierplaats per jaar Vleeskalkoenen: - 0,07 kg NH ₃ per dierplaats per jaar
Verwijzing meetrapport		Rendementsmeting luchtwasser 90/95% ammoniakreductie Inno+ Luchtwassysteem, rapport februari 2007 van (www.asg.wur.nl)

luchtwassysteem

A Luchtwasservulpakket	J Zuurdoserpomp in tekbak
B pH sensor	K vlotter maximum niveau nengtank
C Circulatiepomp	L pomp luchtwasser
D Waterniveauregeling	M vlotter maximum niveau luchtwasser
E Klep watertoevoer	N Waterverdeelsysteem
F Spuiwaterpomp + spuiwatermeter	O Dichtheidsmeter
G beveiligingsklep	
H Kiep watersnering	
I Drukwachter	

NAAM: Chemisch luchtwassysteem 90 % ammoniakemissiereductie voor opfokhennen en -hanen van legrassen, legkippen en (groot-)ouerdieren van legrassen, (groot-)ouerdieren van vleeskuikens in opfok, (groot-)ouerdieren van vleeskuikens, vleeskuikens, ouerdieren van vleeskalkoenen in opfok (tot 6 weken en van 6 tot 30 weken), ouerdieren van vleeskalkoenen en vleeskalkoenen	NUMMER: BWL 2007.08.V1 Systeembeschrijving April 2009
---	---